

**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ БОШ ПРОКУРАТУРАСИ
АКАДЕМИЯСИ ҲУЗУРИДАГИ ИЛМИЙ ДАРАЖАЛАР БЕРУВЧИ
DSc.30.05.2018.Үч.67.01 РАҚАМЛИ ИЛМИЙ КЕНГАШ**

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЮРИДИК УНИВЕРСИТЕТИ

АБДУРАҲМОНХЎЖАЕВ ЖАМОЛИДДИН ХУСАНХОН ЎҒЛИ

**ЎЗБЕКИСТОНДА СУДЬЯЛАР КОРПУСИНИ ШАКЛЛАНТИРИШНИ
ТАКОМИЛЛАШТИРИШ ВА УЛАР МУСТАҚИЛЛИГИНИ
ТАЪМИНЛАШ**

12.00.07 – Суд ҳокимияти. Прокурор назорати. Ҳуқуқни муҳофаза қилиш фаолиятини
ташқил этиш. Адвокатура

**юримдик фанлар бўйича фалсафа доктори (PhD) диссертацияси
АВТОРЕФЕРАТИ**

Тошкент – 2018

Докторлик диссертацияси автореферати мундарижаси

Contents of the abstract of doctoral dissertation

Оглавление автореферата докторской диссертации

Абдурахмонхўжаев Жамолиддин Хусанхон ўғли Ўзбекистонда судьялар корпусини шакллантиришни Тақомиллаштириш ва улар мустақиллигини таъминлаш	5
Abdurahmonkhojaev Jamoliddin Khusankhon ugli The development of forming judges corpus and providing their independence in Uzbekistan.....	23
Абдурахмонхужаев Жамолиддин Хусанхон угли Совершенствование формирования судейского корпуса и обеспечение их независимости в Узбекистане.....	39
Эълон қилинган илмий ишлар рўйхати Список опубликованных научных работ List of published scientific works.....	43

**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ БОШ ПРОКУРАТУРАСИ
АКАДЕМИЯСИ ҲУЗУРИДАГИ ИЛМИЙ ДАРАЖАЛАР БЕРУВЧИ
DSc.30.05.2018.Үч.67.01 РАҚАМЛИ ИЛМИЙ КЕНГАШ**

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЮРИДИК УНИВЕРСИТЕТИ

АБДУРАҲМОНХЎЖАЕВ ЖАМОЛИДДИН ХУСАНХОН ЎҒЛИ

**ЎЗБЕКИСТОНДА СУДЬЯЛАР КОРПУСИНИ ШАКЛЛАНТИРИШНИ
ТАКОМИЛЛАШТИРИШ ВА УЛАР МУСТАҚИЛЛИГИНИ
ТАЪМИНЛАШ**

12.00.07 – Суд ҳокимияти. Прокурор назорати. Ҳуқуқни муҳофаза қилиш фаолиятини
ташқил этиш. Адвокатура

**юримдик фанлар бўйича фалсафа доктори (PhD) диссертацияси
АВТОРЕФЕРАТИ**

Тошкент – 2018

Фалсафа доктори (PhD) диссертацияси мавзуси Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Олий аттестация комиссиясида В2017.2.PhD/Үи64 рақам билан рўйхатга олинган.

Докторлик диссертацияси Тошкент давлат юридик университетида бажарилган.

Диссертация автореферати уч тилда (ўзбек, инглиз, рус (резюме)) Илмий кенгаш веб-саҳифасида (www.proacademy.uz) ва «ZiyoNET» Ахборот-таълим порталида (www.ziyounet.uz) жойлаштирилган.

Илмий раҳбар:

Рузиназаров Шухрат Нуралиевич
юридик фанлар доктори, профессор

Расмий оппонентлар:

Саломов Баҳром Саломович
юридик фанлар доктори

Мухторов Нодиржон Илҳомжонович
юридик фанлар номзоди

Етакчи ташкилот:

**Ўзбекистон Республикаси Адлия
вазирлиги қошидаги Юристлар
малакасини ошириш маркази**

Диссертация ҳимояси Ўзбекистон Республикаси Бош прокуратураси Академияси ҳузуридаги DSc.30.05.2018.Үи.67.01 рақамли илмий кенгашнинг 2018 йил 24 декабрь соат 15:00 даги мажлисида бўлиб ўтади. (Манзил: 100047, Тошкент ш. Махтумқули кўчаси 59. Тел.: (99871) 236-11-86; факс: (99871) 233-33-81; e-mail: info@proacademy.uz).

Диссертация билан Ўзбекистон Республикаси Бош прокуратураси Академияси Ахборот-ресурс марказида танишиш мумкин (1-рақами билан рўйхатга олинган). (Манзил: 100047, Тошкент ш. Махтумқули кўчаси, 59. Тел.: (998971) 233-11-86).

Диссертация автореферати 2018 йил 5 декабрь куни тарқатилди.

(2018 йил 5 декабрдаги 10-рақамли реестр баённомаси).

Б.Х.Пулатов

Илмий даражалар берувчи
илмий кенгаш раиси, юридик
фанлар доктори, профессор

И.Р.Астанов

Илмий даражалар берувчи
илмий кенгаш котиби, юридик
фанлар номзоди, доцент

Ф.Х.Рахимов

Илмий даражалар берувчи
илмий кенгаш ҳузуридаги илмий
семинар раиси, юридик
фанлар доктори, доцент

КИРИШ (Докторлик диссертацияси аннотацияси)

Диссертация мавзусининг долзарблиги ва зарурати. Дунёда судьялар корпусини шакллантиришда улар мустақиллигини таъминлаш долзарб аҳамият касб этмоқда. Барқарор судьялар корпусини шакллантиришда касбий ва маънавий фазилатларга эга бўлган шахслардан судьялик лавозимига танлаш, сайлаш ва тайинлаш суд-ҳуқуқ тизимини ислоҳ этиш борасидаги давлат сиёсатининг асосий негизини ташкил этади. Хусусан, БМТнинг 1985 йил 29 ноябрдаги 40/32-сон резолюцияси¹ билан тасдиқланган «Суд органлари мустақиллигининг асосий принциплари»да суд органлари мустақиллиги, сўз ва уюшиш эркинлиги, малака, танлов ва тайёрлов, хизмат шароитлари ва ваколат муддати, касбий сир ва иммунитет, жазолаш, лавозимидан четлаштириш ва ишдан бўшатиш каби масалалар долзарб муаммолардан бири эканлиги қайд этилган. Шу боис барқарор судьялар корпусини шакллантиришнинг ташкилий-ҳуқуқий механизмларини янада такомиллаштириш устувор тадқиқот йўналиши сирасига киради.

Жаҳонда судьялар корпусини шакллантиришда улар мустақиллигини таъминлашнинг ҳуқуқий асосларини таҳлил қилиш, ривожланган хорижий давлатларнинг бу борадаги қонунчилигининг ижобий ютуқлари ва илғор тажрибасини ўрганиш асосида миллий қонун ҳужжатлари ва ҳуқуқни қўллаш амалиёти билан боғлиқ муаммоларнинг илмий ечимини топиш йўналишлари долзарб ҳисобланади. Бинобарин, судьяликка номзодларни танлаш, судьяларни сайлаш ва тайинлаш тартиби, судьянинг ваколатини тўхтатиш ёки муддатидан илгари тугатиш, судьялар корпусини шакллантиришда иштирок этувчи субъектлар ваколатини кенгайтириш, судьялар дахлсизлиги кафолатлари ҳамда судьяларнинг моддий таъминоти ва ижтимоий ҳимоя қилиш чораларини такомиллаштириш билан боғлиқ муаммоларнинг илмий ечимини топиш долзарблик касб этади.

Республикамызда суд ҳокимиятининг чинакам мустақиллигини таъминлашга алоҳида эътибор берилиб, ташкилий-ҳуқуқий чора-тадбирлар амалга оширилмоқда, хусусан, судьялик лавозимларига номзодларни танлаш ва тайинлаш тизимини янада такомиллаштириш мақсадида Судьялар олий кенгаши ташкил этилди, Кенгаш томонидан судьяликка номзодларни танлаш ва тайинлашда таъсирчан жамоатчилик назорати ўрнатилди, шунингдек судьяларни моддий рағбатлантириш ва ижтимоий таъминот даражасини ошириш мақсадида кенг кўламли мақсадли ишлар амалга оширилмоқда. «Судьялар олий кенгашини тузиш, профессионал судьялар корпусини шакллантириш, судьяларнинг ҳуқуқлари ва қонуний манфаатларини ҳимоя қилиш»² устувор йўналишлардан бири сифатида белгиланиб, бу соҳани тадқиқ этиш муҳим аҳамият касб этмоқда.

¹ http://www.un.org/ru/documents/decl_conv/conventions/indep.shtml

² Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 7 февралдаги ПФ-4947-сон «Ўзбекистон Республикасини янада ривожлантириш бўйича Ҳаракатлар стратегияси тўғрисида»ги Фармони // Ўзбекистон Республикаси қонун ҳужжатлари тўплами, 2017 й., 6-сон, 70-модда.

Ўзбекистон Республикасининг «Судлар тўғрисида»ги (2000), «Ўзбекистон Республикаси Судьялар олий кенгаши тўғрисида»ги (2017) қонунлари, Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Суд-ҳуқуқ тизимини янада ислоҳ қилиш, фуқароларнинг ҳуқуқ ва эркинликларини ишончли ҳимоя қилиш кафолатларини кучайтириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги (2016) ПФ–4850-сон, «Ўзбекистон Республикаси суд тизими тузилмасини тубдан такомиллаштириш ва фаолияти самарадорлигини ошириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги (2017) ПФ–4966-сон, «Фаол тадбиркорлик, инновацион ғоялар ва технологияларни қўллаб-қувватлаш йили»да амалга оширишга оид давлат дастури тўғрисида»ги (2018) ПФ–5308-сон, «Суд-ҳуқуқ тизимини янада такомиллаштириш ва суд ҳокимияти органларига ишончни ошириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги (2018) ПФ–5482-сон фармонлари ва мавзуга оид бошқа қонун ҳужжатларида белгиланган устувор вазифаларнинг амалга оширилишида ушбу диссертация тадқиқоти муайян даражада хизмат қилади.

Тадқиқотнинг республика фан ва технологиялари ривожланишининг асосий устувор йўналишларига мослиги. Мазкур диссертация республика фан ва технологиялар ривожланишининг I. «Демократик давлатни ва ҳуқуқий жамиятни маънавий-ахлоқий ва маданий ривожлантириш, инновацион иқтисодиётни шакллантириш» устувор йўналишига мувофиқ бажарилган.

Муаммонинг ўрганилганлик даражаси. Тадқиқот ишида судьялар корпусини шакллантиришни такомиллаштириш ва улар мустақиллигини таъминлаш илк маротаба ўрганилди. Мазкур мавзунинг у ёки бу жиҳатлари айрим ҳуқуқшунос олимларнинг илмий асарлари ва ўқув адабиётларида ёритилган. Хусусан, Ғ.А.Абдумажидов, М.Э.Абдусаломов, Х.Т.Азизов, Х.Б.Бобоев, Б.У.Жамолов, З.Ф.Иноғомжонова, К.И.Исмоилов, У.Қ.Мингбоев, Т.К.Мирзаев, А.А.Мухаммадиев, Ф.М.Мухитдинов, Ф.Ф.Муҳиддинова, Б.Х.Пулатов, Ю.С.Пулатов, М.А.Ражабова, Ш.Н.Рўзиназаров, М.М.Мамасиддиқов, М.Х.Рустамбоев, А.Х.Саидов, Б.С.Саломов, Г.З.Тўлаганова, У.А.Тухташева, Д.Ю.Хабибуллаев, А.А.Хамраев ва бошқаларнинг асарларида муайян даражада ўрганилган¹.

Хорижий мамлакатларда Виллиам Бурнхам, Даниел Жон Меадор, Карен Талаккер, Майкл Ньютон, Стефен Брейр, Чарлес Алан Вайт (АҚШ), Баронесс Прашер, Жастис Халлет, Жастис Хиккинботтом, Жеффри Жовелл, Жонатан Сампшин, Лорд Маккай, Франсес Кирхам, Шами Чакраборти (Буюк Британия), Грахам Жиин, (Канада), Герхард ван дер Сеуфф (Нидерландия) ва бошқа олимлар бу борада илмий тадқиқот олиб борган.

МДХга аъзо давлатлар судьялар корпусини шакллантириш ва улар мустақиллигини таъминлашнинг ташкилий-ҳуқуқий масалалари М.С.Бейбитов, Е.В.Бурдина, И.С.Власов, А.А.Маткасимов, Г.Т.Ермошин, В.В.Ершов, Ф.А.Квициния, М.И.Клеандров, О.Н.Марков, Т.Н.Нешатаева,

¹ Бу ва бошқа манбалар диссертациянинг фойдаланилган адабиётлар рўйхатида келтирилган.

В.В.Пейсиков, И.Л.Петрухин, П.В.Гармоза, Н.В.Радутная, М.О.Сапунова, Ю.И.Стецовский, Т.Уранцэцэг, А.П.Фоков, А.А.Цараевлар томонидан ўрганилган.

Бирок юқорида номлари келтирилган олимларнинг илмий ишлари масаланинг умумий жиҳатларига бағишланган бўлиб, судьялар корпусини шакллантиришни такомиллаштириш ва улар мустақиллигини таъминлаш масалаларига комплекс ёндашилмаган. Шу сабабли мазкур масалани махсус тадқиқ этиш долзарб аҳамиятга эга.

Мамлакатимизда судьялар корпусини шакллантиришни такомиллаштириш ва улар мустақиллигини таъминлашга қаратилган алоҳида монографик тадқиқот олиб борилмаган.

Диссертация тадқиқотининг диссертация бажарилган олий таълим муассасасининг илмий-тадқиқот ишлари режалари билан боғлиқлиги. Диссертация тадқиқоти Тошкент давлат юридик университетининг илмий-тадқиқот ишлари режасига мувофиқ «Суд-ҳуқуқ тизимини ислоҳ қилиш бўйича муаммоларни ўрганиш» (2014–2019) устувор йўналиши доирасида бажарилган.

Тадқиқотнинг мақсади Ўзбекистонда судьялар корпусини шакллантиришда улар мустақиллигини таъминлашга оид муносабатларни ташкилий-ҳуқуқий тартибга солишни такомиллаштиришга оид таклиф ва тавсиялар ишлаб чиқишдан иборат.

Тадқиқотнинг вазифалари:

судьялар корпусини шакллантиришда улар мустақиллигини таъминлашга оид илмий тушунча ва категорияларнинг мазмун-моҳиятини очиб бериш ҳамда тегишли илмий таърифларни ишлаб чиқиш;

судьялар корпусини шакллантиришнинг ташкилий-ҳуқуқий механизмлари сифатида судьяликка номзодларни танлаш ва уларга қўйиладиган талаблар, судьяларни сайлаш ва тайинлаш тартиби, судьянинг ваколатини тўхтатиш ҳамда муддатидан илгари тугатиш тартибини такомиллаштиришга оид хулосаларни асослантириб бериш;

судьялар корпусини шакллантиришда иштирок этувчи субъектларнинг тизими, роли, Ўзбекистон Республикаси Судьялар олий кенгаши ваколатларини таҳлил этиш ҳамда фаолиятининг ташкилий-ҳуқуқий жиҳатларини ёритиш, судьялар корпусини шакллантиришда судьялар малака ҳайъатининг иштироки билан боғлиқ масалаларни таҳлил этиш;

судьялар корпусини шакллантиришда судьялар мустақиллигининг шартлари ва элементлари мазмуни, судьялар дахлсизлиги кафолатлари, улар фаолиятига аралашининг олдини олиш, судьяларнинг моддий таъминоти ва ижтимоий ҳимоя қилиш чоралари билан боғлиқ масалаларни ўрганиш ва унинг самарадорлигини оширишга хизмат қиладиган илмий ечимлар топиш;

хорижий давлатларда судьялар корпусини шакллантиришнинг ўзига хос ва илғор тажрибаларини миллий суд қонунчилиги билан қиёслаш;

судьялар корпусини шакллантиришни такомиллаштиришда улар мустақиллигини таъминлашни тартибга солишга оид қонун ҳужжатлари

самарадорлигини оширишнинг замонавий тенденцияларига илмий ва амалий баҳо бериш.

Тадқиқотнинг объекти судьялар корпусини шакллантиришда улар мустақиллигини таъминлаш билан боғлиқ муносабатлар тизими ҳисобланади.

Тадқиқотнинг предмети судьялар корпусини шакллантиришда улар мустақиллигини таъминлашни ташкилий-ҳуқуқий тартибга солишга қаратилган норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар, ҳуқуқни қўллаш амалиёти, айрим хорижий мамлакатлар қонунчилиги ва амалиёти ҳамда юридик фанда мавжуд бўлган концептуал ёндашувлар, илмий-назарий қарашлар ва ҳуқуқий категориялардан иборатдир.

Тадқиқотнинг усуллари. Тадқиқот ишида тизимли-тузилмавий, қиёсий-ҳуқуқий, мантиқий, аниқ социологик, илмий манбаларни комплекс тадқиқ этиш, индукция ва дедукция, статистик маълумотлар таҳлили, қонун ҳужжатларини шарҳлаш, кузатув, махсус-илмий ва ҳуқуқни қўллаш амалиётини ўрганиш каби методлардан фойдаланилган.

Тадқиқотнинг илмий янгилиги қуйидагилардан иборат:

судьялар корпусини шакллантириш бўйича судьялик лавозимларига номзодларни танлов асосида танлаш, малакали ва масъулиятли мутахассислар орасидан судьяларни тайинлаш, шунингдек раҳбар судьялик лавозимларига номзод кўрсатиш учун тавсия бериш қоидалари ишлаб чиқилган;

судьяларнинг ҳуқуқлари ва қонуний манфаатларини ҳимоя қилиш, судьяларнинг интизомий жавобгарлиги тўғрисидаги ишларни кўриш ҳамда судьяларни рағбатлантириш бўйича таклифлар асосланган;

судьялар корпусини шакллантиришда судьялар ҳамжамиятининг органи, фуқаролик жамияти институтлари ва бошқа жамоатчилик вакиллари ҳамда ҳуқуқ соҳасидаги юқори малакали мутахассисларни кенг жалб этишга оид таклифлар ишлаб чиқилган;

судьялар фаолиятини балли тизим бўйича баҳолаш тартиби ҳамда судьялар корпуси салоҳиятини аниқлаш мезонлари бўйича таклифлар ишлаб чиқилган.

Тадқиқотнинг амалий натижалари қуйидагилардан иборат:

судьялар корпусини шакллантиришда улар мустақиллигини таъминлашга оид илмий тушунча ва категорияларнинг мазмун-моҳияти очиқ берилди ҳамда тегишли илмий докторинал таърифлар ишлаб чиқилган;

судьялар корпусини шакллантиришнинг ташкилий-ҳуқуқий механизмлари сифатида судьяликка номзодларни танлаш ва уларга қўйиладиган талаблар, судьяларни сайлаш ва тайинлаш тартиби, судьянинг ваколатини тўхтатиш ҳамда муддатидан илгари тугатиш тартибини такомиллаштиришга оид ҳулосалар асосланган;

судьялар корпусини шакллантиришда иштирок этувчи субъектларнинг тизими ва роли таҳлил этилиб, судьялар корпусини шакллантиришда Ўзбекистон Республикаси Судьялар олий кенгаши ҳамда судьялар малака

хайъатлари иштирокини янада такомиллаштиришга қаратилган тавсиялар ишлаб чиқилган;

судьялар корпусини шакллантиришда улар мустақиллигининг кафолатлари сифатида судьяликка сайлаш, тайинлаш ва судьяликдан озод қилиш, уларнинг дахлсизлиги, судьяга давлат ҳисобидан унинг юксак мақомига муносиб моддий ва ижтимоий таъминот бериш масалалари ҳар томонлама тадқиқ этилиб, илк маротаба судьялар корпусини шакллантиришда улар мустақиллигининг кафолатларига илмий таъриф ишлаб чиқилган;

судьяликка номзодларни танлаш ва тайёрлашнинг ташкилий-ҳуқуқий механизмлари турли хил норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар билан тартибга солиниб, улар тизимлаштирилган мазмунга эга эмас. Бу эса уларни амалиётда қўллашда муайян қийинчиликларни келтириб чиқармоқда. Қолаверса, Конституция ва қонун устуворлиги нуқтаи назаридан ва хорижий давлатларнинг бу борадаги илғор тажрибасини инобатга олиб, Ўзбекистон Республикасининг «Судьяликка номзодларни танлаш ва тайёрлаш тўғрисида»ги қонунини қабул қилиш зарурияти ва унда ифода этилиши лозим бўлган нормалар тавсифланган;

хорижий давлатларнинг (АҚШ, Польша, Бельгия, Беларусь, Арманистон) судьялар корпусини шакллантиришнинг илғор тажрибаси ва ўзига хос жиҳатлари миллий суд қонунчилиги билан қиёсий таҳлил этилиб, бу борадаги норматив-ҳуқуқий ҳужжатларни тизимлаштириш мақсадида Ўзбекистон Республикасининг Суд кодекси ва унинг тузилишига оид илмий-назарий таклифлар ишлаб чиқилган;

хорижий давлатлар (Буюк Британия) тажрибасини инобатга олиб, судьялар корпусини шакллантиришнинг махсус электрон дастурлаштириш тизимини жорий этиш мақсадида уни қўллашнинг мақсадга мувофиқлиги ва бу ҳақдаги махсус нормаларни қонун ҳужжатларида ифода этиш зарурияти асосланган.

Тадқиқот натижаларининг ишончилиги. Диссертация тадқиқотининг ҳар бир боб якунида келтирилган хулосалар, шунингдек диссертация ишининг хулосасида ўз аксини топган умумназарий тўхтамлар (қоидалар), қонун ҳужжатларини такомиллаштириш ва ҳуқуқни қўллаш амалиётини ривожлантириш бўйича ишлаб чиқилган таклифлар суд ҳокимияти, прокурор назорати, ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органлар фаолиятини ташкил этиш ҳамда адвокатура фанида мавжуд бўлган назарий қарашлар, ушбу соҳадаги халқаро ҳужжатлар, хорижий мамлакатлар қонунчилиги, миллий қонунчилик нормалари, шунингдек ҳуқуқни қўллаш амалиётига асосланганлиги, тадқиқот ишидаги ахборот базасининг ишончилиги расмий нашрларда эълон қилинган статистик маълумотлардан, шунингдек монографик тадқиқотларда текширилган ва нашр этилган натижалардан фойдаланилганлиги билан белгиланади. Бундан ташқари, тадқиқот ишида муаллиф томонидан 2015 йил март ойида Юристар малакасини ошириш маркази, 2017 йил февраль ойида Ўзбекистон

Республикаси Олий судида ва апрель ойида Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Судьяларни танлаш ва лавозимларига тавсия этиш бўйича олий малака комиссиясида амалга оширилган стажировка давомида олинган амалиёт материалларидан фойдаланилган.

Тадқиқот натижаларининг илмий ва амалий аҳамияти. Тадқиқот натижасида ишлаб чиқилган илмий хулоса ва таклифлар судьялар корпусини шакллантиришда улар мустақиллигини таъминлашга оид ташкилий-ҳуқуқий муносабатларни тартибга солувчи «Судлар тўғрисида»ги Қонунга тегишли ўзгартиш ва қўшимчалар тайёрланган, Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 7 февралдаги ПФ–4947-сон ҳамда 2017 йил 21 февралдаги ПФ–4966-сон фармонлари ва бошқа қонун ҳужжатларида, Судьяларнинг одоб-ахлоқ кодекси, Судлар ва судьялар фаолиятини баҳолаш мезонларини ишлаб чиқишда фойдаланилган.

Тадқиқотнинг натижаларидан судьялар корпусини шакллантиришда иштирок этувчи субъектлар амалий ишини ташкил этишда ҳамда талабалар учун турли ўқув ва методик қўлланмалар тайёрлашда ҳамда олий ўқув юртлари ва юридик коллежлари «Суд ва ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органлар» ва «Суд ҳокимияти» ўқув курсининг маъруза ва семинарлар ўтиш, тадқиқот натижаларидан илмий тадқиқотлар олиб боришда ҳамда кенг миқёсда амалга оширилаётган суд-ҳуқуқ тизимини янада ислоҳ қилиш жараёнида фойдаланилиши мумкинлиги билан изоҳланади.

Тадқиқот натижаларининг жорий қилиниши. Ўзбекистонда судьялар корпусини шакллантиришни такомиллаштиришда ва улар мустақиллигини таъминлаш мавзусидаги тадқиқот иши бўйича олинган илмий натижалар асосида:

судьялар корпусини шакллантириш бўйича судьялик лавозимларига номзодларни танлов асосида танлаш, малакали ва масъулиятли мутахассислар орасидан судьяларни тайинлаш, шунингдек раҳбар судьялик лавозимларига кўрсатиш учун тавсия бериш тўғрисидаги таклифларидан Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 7 февралдаги ПФ–4947-сон Фармонида 8-илова сифатида тасдиқланган Давлат дастурининг 55-банди, 56-банди, 57-банди, 58-банди ва 60-бандларини тайёрлашда инobatга олинган (Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Судьяларни танлаш ва лавозимларига тавсия этиш бўйича олий малака комиссиясининг 2017 йил 3 апрелдаги 02/1-807-сон маълумотномаси). Ушбу таклифларнинг қабул қилинганлиги судьялар корпусини шакллантириш, судьяларнинг ҳуқуқлари ва қонуний манфаатларини ҳимоя қилиш ҳамда судьяларнинг интизомий жавобгарлиги тўғрисидаги ишларни Судьялар олий кенгашининг ваколатлари доирасида кўриш бўйича ташаббус кўрсатиш ваколатини белгилашга хизмат қилган;

судьялар корпусини шакллантиришда судьялар ҳамжамияти органининг ўрни ва ролини белгилаш, судьялар дахлсизлиги бузилиши ва улар фаолиятига аралашинишнинг олдини олиш, судьяларни касбий тайёрлаш, шунингдек судьяларни рағбатлантириш бўйича ташаббус кўрсатиш бўйича

таклифларидан Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 21 февралдаги ПФ–4966-сон Фармонининг 1-3 ва 6-7, 10-12-бандларини ишлаб чиқишда инобатга олинган (Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Судьяларни танлаш ва лавозимларига тавсия этиш бўйича олий малака комиссиясининг 2017 йил 3 апрелдаги 02/1-807-сон маълумотномаси). Ушбу таклифнинг қабул қилинганлиги судьялар корпусини самарали шакллантиришга фуқаролик жамияти институтлари вакиллари ва ҳуқуқ соҳасидаги юқори малакали мутахассисларни жалб этиш, судьялар мустақиллигини таъминлашга хизмат қилган;

судьялар мақоми, судьяликка номзодларига қўйиладиган талаблар, судьялар дахлсизлигини таъминлаш ва уларнинг ижтимоий ҳимоясига доир таклифлардан Ўзбекистон Республикасининг «Судлар тўғрисида»ги Қонунига ўзгартиш ва қўшимчалар киритишда фойдаланилган (Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Судьяларни танлаш ва лавозимларига тавсия этиш бўйича олий малака комиссиясининг 2017 йил 3 апрелдаги 02/1-807-сон маълумотномаси). Ушбу таклифларнинг қабул қилинганлиги судьялар корпусини шакллантириш самарадорлигини ошириш, Судьялар олий кенгаши ваколатларини кенгайтириш, судьяларнинг ҳуқуқ ва қонуний манфаатларини таъминлашга хизмат қилган;

судьялар фаолиятини баҳолашни ташкил этиш тартиби, мезонлари ва унинг натижалари бўйича таклифлардан Судьяларнинг фаолиятини ўрганиш ва баҳолаш мезонлари тўғрисидаги низомни ишлаб чиқишда фойдаланилган (Олий суд ҳузуридаги Тадқиқот марказининг 2017 йил 10 февралда тасдиқланган 1/5-80-17-сон далолатномаси). Ушбу таклифнинг қабул қилинганлиги судьяларнинг фаолиятини ўрганиш ва баҳолаш тартиби, мезонлари ва муддатларини белгилаш ва ушбу муносабатларни самарали ҳуқуқий тартибга солишга хизмат қилган.

Тадқиқот натижаларининг апробацияси. Тадқиқот натижалари 3 та халқаро ва 33 та республика миқёсида ўтказилган илмий-амалий конференция ва семинарларда синовдан ўтган.

Тадқиқот натижаларининг эълон қилинганлиги. Диссертация мавзуси бўйича жами 60 та илмий иш, жумладан, 1 та монография, 50 та илмий мақола (4 таси хорижий нашрларда), 4 та рисола, 1 та ўқув қўлланма, 4 та ўқув-услубий қўлланма чоп этилган.

Диссертациянинг тузилиши ва ҳажми. Диссертация тузилиши кириш, 10 та параграфни қамраб олган 3 та боб, хулоса, фойдаланилган адабиётлар рўйхати ва иловалардан иборат. Диссертациянинг ҳажми 157 бетни ташкил этади.

ДИССЕРТАЦИЯНИНГ АСОСИЙ МАЗМУНИ

Диссертациянинг **кириш** (докторлик диссертацияси аннотацияси) қисмида тадқиқот мавзусининг долзарблиги ва зарурати, тадқиқотнинг республика фан ва технологиялари ривожланишининг асосий устувор йўналишларига боғлиқлиги, муаммонинг ўрганилганлик даражаси, диссертация мавзусининг диссертация бажарилаётган олий таълим ва илмий-тадқиқот муассасасининг илмий-тадқиқот ишлари билан алоқадорлиги, мақсади ва вазифалари, объекти ва предмети, усуллари, илмий янгилиги ва амалий натижаси, тадқиқот натижаларининг ишончлилиги, илмий ва амалий аҳамияти, жорий қилиниши, апробацияси, эълон қилиниши, диссертациянинг ҳажми ва тузилиши ёритиб берилди.

Диссертациянинг **«Судьялар корпусини шакллантиришнинг ташкилий-ҳуқуқий асослари»** деб номланган биринчи бобида судьялар корпусини шакллантириш тушунчаси ва аҳамияти, судьяликка номзодларни танлаш ва уларга қўйиладиган талабларнинг ҳуқуқий табиати, судьяларни сайлаш, тайинлаш тартиби ва унинг ўзига хос хусусиятлари ҳамда судьянинг ваколатини тўхтатиш ва муддатидан илгари тугатиш тартиби ва асослари билан боғлиқ масалаларнинг назарий ва амалий жиҳатлари ўрганилди.

Корпус – лотинча *corpus* (тана) сўзидан олинган бўлиб, у ўз табиатига кўра бирор махсус иш билан машғул бўлган мутахассислар ҳайъати деган маънони беради. Диссертацияда нафақат судьялар корпуси тушунчаси таҳлил этилган, балки унга алоқадор бир қатор илмий тушунча ва категорияларнинг мазмун-моҳияти очиқ берилган ҳамда уларнинг ўзаро фарқли жиҳатлари ва ўхшашликлари таҳлил этилган.

Илмий ишда судьялар корпуси тушунчаси ва бу хусусда айрим ҳуқуқшунос олимларнинг (Ғ.Абдумажидов, М.Рустамбоев, Ф.Муҳиддинова, У.Тухташева, А.Рыжаков, Л.Савюк, А.Фоков, М.Клеандров) турлича назарий ёндашувларини таҳлил этиб, судьялар корпусига фақатгина амалда фаолият олиб бораётган, профессионал жиҳатдан одил судлов ёхуд қонун ҳужжатларини Конституцияга қанчалик мослигига доир ишларни кўришга ҳақли бўлган судьялар кириши, нафақадаги судьялар судьялар корпуси таркибига эмас, балки судьяларнинг ўзига хос ҳамжамияти органларига аъзо бўлишга ҳақли деган хулоса баён этилган. Шунингдек, илк маротаба судьялар корпуси тушунчасига илмий таъриф ишлаб чиқилиб, судьялар корпусининг ўзига хос хусусиятлари, белгилари ва таркибий элементлари ва унга алоқадор бошқа категориялар билан ўзаро нисбати таҳлил этилган.

Мазкур ишда юқори малакали кадрларни судьяликка танламасдан туриб, судьяликка номзодлар захирасини ҳам, судьялар корпусини ҳам самарали шакллантириб бўлмаслиги ва бу борада (Ш.Чакрабартти, Д.Ҳаллетт, Л.Маккай, Д.Стафф, М.Бейбитов, Ф.Квициния) фикр-мулоҳазалар ўрганилиб, уларга нисбатан илмий мунозарага киришилган ҳамда келажакда судьялар корпусини шакллантиришда судьяликка

номзодларни танлашда уларнинг эришган ютуқларини баҳолайдиган мезонларни ишлаб чиқиш зарур деган хулоса ўз тасдиғини топган.

Ушбу илмий ишда судьялар корпусини шакллантиришнинг тўрт босқичи тавсифланган, судьяликка номзодларни танлаш босқичи эса а) захирани шакллантириш учун танлаш; б) захирадан судьяликка сайлаш ёки тайинлаш деб икки гуруҳга ажратилди ва судьяликка номзодларни танлаш тушунчасига таъриф ишлаб чиқилди, судьяликка номзодларнинг амалий захирасини шакллантиришнинг кафолатли механизмини яратиш лозим деган нуқтаи назар асослантилган. Шунингдек, судьялар корпусини икки хил тартибда: биринчиси, судьяликка номзодлар захираси ҳисобидан, иккинчиси эса захирага киритилмаган, бироқ судьяликка энг муносиб шахслардан шакллантириш зарур деган таклиф илгари сурилган. Бундан ташқари, тадқиқот натижаларига асосланиб истиқболда суд қонунчилигида судьяликка номзодлар захирасини шакллантиришда судьяликка номзодларни ўрганиш, танлаш шартлари, Кенгашда имтиҳондан ўтиш тартиб-таомиллари, муддатлари ва уларни баҳолаш мезонлари, захирага киритилган судьяликка номзодлардан муқобиллик асосида оқилона фойдаланиш ҳамда судьялик захирасини шакллантириш механизмлари аниқ белгиланиши зарур деган хулоса исботлаб берилди.

Шунингдек, илмий ишда замонавий демократик ҳуқуқий давлат шароитида судьялар корпусини шакллантиришнинг қонунчилик асосларини янада такомиллаштириш мақсадида судьяликка номзодлар захирасини шакллантириш тартиби ва асосларининг тугал ташкилий-ҳуқуқий механизмларини қонун билан кафолатлаш зарур деган хулосага келинган. Ушбу ишда судьялар корпусини шакллантиришнинг устувор манбаси сифатида, энг аввало, махсус қонунлар қабул қилиш ҳамда уларни тизимлаштириш мақсадида хорижий давлатларнинг (АҚШ, Польша, Беларусь, Арманистон) тажрибаларини инобатга олиб, алоҳида Ўзбекистон Республикасининг Суд кодексини қабул қилиш зарурияти ҳар томонлама асослантириб берилди.

Судьяларни сайлаш ва тайинлаш механизми судьялар мустақиллигини таъминлашнинг таркибий қисми ҳисобланади. Шу сабабли илмий ишда «судьяларни сайлаш» ва «судьяларни тайинлаш» тушунчаси таҳлил этилиб, унинг мазмун-моҳияти очиқ берилган ҳамда уларнинг бир-бирига ўхшаш ва ўзига хос фарқли хусусиятлари тадқиқ этилган. Тадқиқот натижаларига асосланган ҳолда илк маротаба юқорида қайд этилган тушунчаларга назарий таъриф ишлаб чиқилган. Диссертацияда судьяларни сайлаш жараёни чинакам саралаш асосида бўлиши учун уни муқобиллик асосида амалга оширишнинг ҳуқуқий механизмларини такомиллаштиришга оид таклифлар ишлаб чиқилган.

Диссертацияда судьянинг ваколат муддати тушунчаси ва уни ҳисоблаш тартиби, судья ваколатини узайтириш ва тўхтатиш асослари тадқиқ этилган.

Шунингдек, айрим хорижий мамлакатлар тажрибасини ўрганган ҳолда мамлакатимиз суд қонунчилигига судьялар ваколатини тугатиш институтини

киритиш, энг муҳими нафақат судьяларни Сенат томонидан сайлаш ваколоти, балки уларни лавозимдан озод этишдаги мутлақ ҳуқуқ ҳам Конституция даражасида мустақамланиши зарур деган хулосага келинган.

Диссертациянинг «**Судьялар корпусини шакллантиришда иштирок этувчи субъектлар ваколатларини амалга ошириш**» деб номланган иккинчи бобида судьялар корпусини шакллантиришда иштирок этувчи субъектларнинг тизими ва роли, судьялар корпусини шакллантиришда Ўзбекистон Республикаси Судьялар олий кенгашининг ваколатлари, судьялар корпусини шакллантиришда судьяларнинг малака ҳайъатлари иштирокига доир масалалар назарий ва амалий жиҳатдан таҳлил этилган.

Бундан ташқари, илмий ишда Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Сенати, Ўзбекистон Республикаси Президенти, Ўзбекистон Республикаси Судьялар олий кенгаши, Судьяларнинг малака ҳайъатлари, Ўзбекистон Судьялари ассоциациясининг судьялар корпусини шакллантиришдаги ваколатларининг ўзига хос жиҳатлари ёритиб берилган. Тадқиқот натижасида, Одил судлов академияси фаолиятининг ташкилий-ҳуқуқий тузилиши ҳамда вазифа ва ваколатлари бўйича таклифлар ишлаб чиқилган.

Судьялар олий кенгаши таркибини шакллантиришнинг ташкилий-ҳуқуқий асосларини такомиллаштириш мақсадида унинг аъзоларига кўйиладиган талаблар, танлаш шартлари ва тартиби, Кенгашнинг судьяликка номзодларнинг шахсиятлари ва ҳужжатларини ўрганиш механизмлари тадқиқ этилган. Ўзбекистон Республикаси Судьялар олий кенгаши судьялар ҳамжамиятининг органи бўлиб, у Ўзбекистон Республикасида суд ҳокимиятининг мустақиллиги конституциявий принципига риоя этилишини таъминлашга кўмаклашадиган, судьялар корпусини шакллантиришни амалга оширадиган махсус ваколатли орган ҳисобланади. Кенгаш судьяликка номзодларни танлов асосида танлаш тартиб-таомиллари, амалдаги судьяларни касбий ўсишини таъминлайдиган мезонларни ишлаб чиқиш зарурияти асослантилган.

Диссертацияда судьяларнинг малака ҳайъатлари фаолиятининг ҳуқуқий асослари таҳлил этилиб, унинг тушунчаси, моҳияти, мақоми ва тизими илмий ва амалий жиҳатдан ёритиб берилган. Шу билан бирга, судьялар малака ҳайъатлари аъзолигига номзодларга кўйиладиган талаблар, уларни танлаш, таркибини шакллантириш, сайлаш, ваколатини тўхтатиш ва муддатидан илгари озод этишнинг ташкилий-ҳуқуқий асосларини такомиллаштиришга қаратилган таклифлар ишлаб чиқилган.

Диссертантнинг фикрича, биринчи марта судьялик лавозимларига тайинладиган номзодлар захирага киритилганлиги тўғрисидаги ахборотлар бевосита Кенгаш томонидан унинг веб-сайти ёки тегишли матбуотда расман эълон қилиб бориш амалиётини жорий этиш мақсадга мувофиқ. Зотан, судьялик лавозимларига тайинладиган номзодлар захирасида турган шахснинг ўқиши ва стажировкаси, шунингдек уни ҳар томонлама ўрганиш яқунлари бўйича захирадан чиқариш фақатгина Судьяларнинг малака

хайъатларида ҳар томонлама муҳокама этилганидан сўнг амалга ошириш лозим деган хулосага келган.

Илмий ишда тадқиқот натижаларига асосланиб айни пайтда судьяликка номзодларни танлаш, улар захирасини шакллантириш, қайта тайёрлаш ва судьялар малакасини ошириш, судьяларни навбатдаги ваколат муддатига ва муддатсиз даврга сайлаш ва тайинлаш жараёнида Ўзбекистон Судьялари ассоциацияси иштирокини янада кенгайтириш лозимлиги ҳақидаги хулосалар асослантирилган.

Судьяликка номзодларни танлаш ва имтиҳондан ўтказиш, сайлаш ва тайинлашга алоқадор мансабдор шахсларнинг ҳуқуқ ва мажбуриятларини қонунда аниқ белгиланиши, биринчидан, судьяликка номзодларга нисбатан холислик тамойили асосида ёндашиш имконини берса, бошқа томондан эса улар ўз фаолиятида турли таъсирлардан ҳимояланиши имконини яратади деган хулосага келинган.

Судьяликка номзодлар ва судьялар тегишли малака ҳайъатининг қароридан рози бўлмаган тақдирда эса ўз эътирозларини ёзма равишда Кенгашга юборишга аниқ муддат белгилаш, Кенгаш қароридан норози бўлса, қайта мурожаат этиш мумкин ёки мумкин эмаслиги, унинг тартиби ва асослари қонунда аниқ кўрсатилмаган. Шу боис судьяликка номзодлар ва судьялар Кенгаш қароридан норози бўлган тақдирда Ўзбекистон Республикаси Конституциявий судига мурожаат этиш ҳуқуқи ва унинг механизмлари қонун билан кафолатланиши зарур деган ғоя илгари сурилган. Диссертант бунга ўхшаш тажриба Германия, Молдова қонунчилигида ҳам кузатилганлигига аҳамият бериб ўз фикрларини асосли тарзда баён этган.

Диссертациянинг **«Судьялар корпусини шакллантиришда улар мустақиллигининг шартлари ва элементлари мазмуни»** деб номланган учинчи бобида судьялар корпусини шакллантиришда улар мустақиллигининг шартлари ва элементлари, судьялар дахлсизлиги ва ахлоқий принциплар бузилишининг олдини олиш кафолатлари ҳамда судьяларни моддий таъминоти ва ижтимоий ҳимоя қилиш чоралари тадқиқ этилган.

Судьяларнинг чинакам мустақиллигини таъминламасдан туриб, одил судлов фаолиятида қонун устуворлигига эришиб бўлмайди. Шу боис судьялар мустақиллигининг хусусиятлари ва унинг таркибий элементи, мақомининг асосий принципларини ҳамда «суд», «судья», «судьялар мақоми», «судьялар мустақиллиги», «судьялар эркинлиги» каби тушунчаларнинг юридик табиати очиқ берилган ва айрим ҳуқуқшунос олим ва амалиётчи мутахассислар (Ғ.Абдумажидов, Б.Мирбобоев, С.Собиров) билан баҳс мунозарага киришиб «судья», «судьялар мустақиллиги» тушунчаларига назарий таъриф ишлаб чиқилган. Илмий ишда Ўзбекистон Республикасининг «Судлар тўғрисида»ги қонунидаги судьялар мақомига оид нормалар суд-ҳуқуқ тизимидаги жараёнлардан ортида қолганлиги, унда ҳуқуқий бўшлиқлар мавжудлиги таҳлил этилган. Муаллиф судьялар мақоми ҳақидаги бир қатор ҳуқуқшунос олимларнинг (А.Фоков, В.Ершов, М.Клеандров, М.Ражабова, Ф.Иноғомжонова, А.Хамраев) қарашларини ўрганиб, бу борадаги

қонунчилик нормаларини такомиллаштиришнинг зарурияти асослантириб берилган.

Судьялар дахлсизлигини таъминлаш уларнинг мустақиллигини таъминлашнинг муҳим кафолатларидан ҳисобланади. Шу боис илмий ишда судьялар дахлсизлигини таъминлаш билан боғлиқ масалалар таҳлил этилиб, «судьялар дахлсизлиги» тушунчасига назарий таъриф ишлаб чиқилган. Судьялар дахлсизлиги нафақат уларни жиноий ва маъмурий жавобгарликка тортишда, балки уларни асоссиз интизомий ва фуқаролик ҳуқуқий жавобгарликка тортилишидан ҳам ҳимоя қилишда намоён бўлади. Илмий ишда судьяларни маъмурий жавобгарликка тортиш ҳақида иш қўзғатиш ваколатига эга бўлган субъектлар, бундай ишни Кенгаш ва тегишли малака ҳайъатларига тақдим этиш тартиб-таомиллари, уни кўриб чиқиш муддатларини қонунда аниқ мустаҳкамлашга оид тақлифлар ишлаб чиқилган. Шунингдек, судьяларга нисбатан тезкор-қидирув тадбирлари фақатгина Ўзбекистон Республикаси Бош прокурорининг расмий сўрови бўйича Олий суд ёки Судьялар олий кенгашнинг розилиги олингандан сўнг ўтказилиши мақсадга мувофиқ деган хулосага келинган. Бу эса хорижий мамлакатлар илғор тажрибасига ҳам мос келади. Бундан ташқари, муаллиф Ўзбекистон Республикасидаги барча суд тизими судьяларига нисбатан жиноят ишларини кўриш, бу судья қайси суд тизимига тааллуқли бўлишидан қатъий назар, Ўзбекистон Республикаси Олий суди судлови ваколатига киритилиши лозим деб ҳисоблайди. Шунга ўхшаш амалиёт аксарият хорижий ва МДҲга аъзо мамлакатлар тажрибасида кузатилади.

Судьялар дахлсизлигини таъминлашда уларнинг интизомий жавобгарлиги масаласи ҳам муҳим ўрин тутди. Шу боис илмий ишда судьяларнинг интизомий жавобгарлиги билан боғлиқ масалалар ҳам таҳлил этилган.

Тадқиқотчининг эътирофи этишича, миллий қонунчилигимизда судьяларга нисбатан қуйидаги икки турдаги: ҳайфсан ёки ўртача ойлик иш ҳақининг ўттиз фоизидан ортиқ бўлмаган миқдорда жарима қўллаш жазоси назарда тутилган бўлсада, бироқ мазкур интизомий жазо чоралари қандай ҳолатларда ва қайси асос, мезонларга кўра танланиб қўлланиши аниқ кўрсатилмаган. Судьяларга нисбатан қўлланиладиган интизомий жавобгарликнинг янада самарали ва таъсирчан бўлиши учун уни қўллаш соҳаси, доираси, турлари, шакллари ва усулларини кенгайтириш бўйича хорижий мамлакатлар тажрибасини ҳам ўрганиб бир қатор тақлифлар ишлаб чиқилган. Бундан ташқари, келажакда судьяларнинг интизомий жавобгарлиги масаласи юзасидан махсус илмий тадқиқот ишларини олиб бориш зарур деган хулосага келинган.

Судьялар мустақиллигини таъминлашда судьяларни ижтимоий ҳимоя қилиш ва уларни рағбатлантириш муҳим ўрин тутди. Илмий ишда судьяларни ижтимоий ҳимоя қилиш ва уларни рағбатлантиришнинг ўзига хос хусусиятлари ҳам таҳлил этилган. Бундан ташқари, «судьяларнинг моддий

таъминоти», «судьяларни ижтимоий ҳимоя қилиш чоралари» тавсифланиб, унинг тушунчаси ҳақида назарий таърифлар ишлаб чиқилган.

Тадқиқот ишида судьяларнинг малака даражаси учун тўланадиган тўловлар миқдорини ошириш, судья суд тизимидан бошқа давлат хизматига ўтганида унинг малака даражаси, судья сифатида узок муддат хизмат қилганлиги учун тўланадиган устама ҳақлар сақланиши, илмий даража ва унвонга эга бўлган судьяларнинг ойлик маошларига илмий даража учун устама ҳақ белгилаш, судьяларнинг фахрий истеъфога чиқиши билан боғлиқ нормаларни қонунчиликда белгилашга оид таклифлар асослантириб берилган. Шунингдек, судьяларга иш стажи ҳисобга олинган ҳолда йиллик меҳнат таътилининг кўпайиб бориш амалиётини йўлга қўйиш лозимлиги, шунга ўхшаш тажриба Германия, Россия, Беларусь, Қозоғистон қонунчилиги амалиётида мавжудлиги билан қиёслаб ўз нуқтаи назарларини ифода этган. Бундан ташқари, муаллиф томонидан янги ваколат муддатига ва бошқа судьялик лавозимига сайланиш ёки тайинланиш учун ариза билан мурожаат этмаган судьяларни қанча муддатда ишга жойлаштириш ёхуд қанча вақтда судьяларни навбатдаги ваколат муддатига сайлаш ёки тайинлаш тартиби ва асосларини қонунчиликда қатъий қафолатлашга оид таклифлар ишлаб чиқилган.

ХУЛОСА

Ўзбекистонда судьялар корпусини шакллантиришни такомиллаштириш ва уларнинг мустақиллигини таъминлаш мавзусидаги диссертация бўйича олиб борилган тадқиқот натижасида назарий ва илмий-амалий аҳамиятга эга бўлган қуйидаги хулосаларга келинди:

1. Илк маротаба «барқарор судьялар корпуси», «судьялар корпусини шакллантиришда иштирок этувчи субъектлар», «малакали судьялар корпуси», «судьялар корпусини шакллантиришда улар мустақиллиги» каби янги илмий тушунча ва категориялар илмий муомалага киритилди.

2. Илмий ишда «судьялар корпуси» тушунчасига муаллифлик илмий таърифи ишлаб чиқилди ва судьялар корпусининг ўзига хос хусусиятлари, белгиси ва таркибий элементлари илмий асослантирилиб берилди. Хусусан, судьялар корпуси деганда Ўзбекистон Республикаси Конституциявий суди, Олий суди ва қуйи турувчи судларда судьялик лавозимини эгаллаган, махсус мақомга эга бўлган, Конституция ва қонунга асосан одил судловни амалга ошириш ваколати берилган ҳамда белгиланган тартибда судьялик ваколатини амалга оширишга қодир бўлган давлат хизматчиларига мансуб мансабдор шахслар мажмуи тушунилади.

3. Судьялар корпусининг ўзига хос хусусиятлари, белгиси ва таркибий элементлари сифатида одил судловни амалга ошириш ёки қонун чиқарувчи ва ижро этувчи ҳокимият ҳужжатларининг Конституциявий нормаларга мувофиқлиги тўғрисидаги ишларни кўриб чиқиш, судьялар мақоми бошқа

давлат хизматчилари ва мансабдор шахсларнинг ваколатларидан фаркланиши, судьялар корпусини шакллантиришнинг махсус тартиб ва асослари қонун ҳужжатларида мустақамланганлигига оид нуқтаи назарлар назарий жиҳатдан асослантирилди.

4. Судьяликка номзодларга ва судьяларга қўйиладиган талабларни шартли равишда уч гуруҳга ажратиш, яъни, биринчиси – судьяликка номзодларга қўйиладиган талаблар; иккинчиси – судьялик касбий фаолиятини амалга ошириш билан боғлиқ талаблар; учинчиси – судьяларни касбий одоб-ахлоқига нисбатан қўйиладиган талаблар илмий тавсифлаб берилди. Судьялар корпусини шакллантиришда энг муҳим талаб сифатида судьяликка номзодга қўйиладиган талабга илмий доктринал таъриф берилди. Судьяликка номзодга қўйиладиган талаб деганда судьялик лавозимига танланган, биринчи марта судьялик лавозимига тайинланадиган (сайланадиган) ёки навбатдаги ваколат муддатига ёхуд муддатсиз даврга судьялик лавозимига кўрсатиладиган шахсларга нисбатан қонун ҳужжатларида назарда тутилган малака талаблари, маънавий-ахлоқий ва тиббий мезонлар тушунилади.

5. Судьялар корпусини шакллантиришда улар мустақиллигининг кафолатлари сифатида судьяликка сайлаш, тайинлаш ва судьяликдан озод қилиш, уларнинг дахлсизлиги, судьяга давлат ҳисобидан унинг юксак мақомига муносиб моддий ва ижтимоий таъминот бериш масалалари ҳар томонлама тадқиқ этилиб, илк маротаба судьялар корпусини шакллантиришда улар мустақиллигининг кафолатига оид илмий таъриф ишлаб чиқилди. Судьялар корпусини шакллантиришда уларнинг мустақиллигини таъминлашнинг кафолатлари деганда судьяликка номзодларни танлаш, тайёрлаш, сайлаш, тайинлаш, уларнинг дахлсизлиги, давлат ҳисобидан унинг юксак мақомига муносиб моддий ва ижтимоий таъминот бериш ҳамда лавозимидан озод этиш бўйича қонун ҳужжатларида белгиланган кафолатлар тизими тушунилади.

6. Судьяларни танлашнинг мезонлари тавсифлаб берилди. Судьяларни танлашнинг мезонлари ўз ичига бенуқсон обрў-эътибор, ҳалоллик, лаёқатлилик, етарли ҳаётий тажрибага эгаллик, одил судловни амалга оширишга тўсқинлик қиладиган касалликлар ёки жисмоний нуқсонлардан холи бўлган, холислиги, адолатлилиги, одил судловни амалга ошириш ва қонун ҳужжатлари нормаларини қўллаш борасида малака ва тажрибага эга эканлигини ҳамда жамоатчиликнинг унинг касбий фаолиятига берган баҳоси кабиларни қамраб олади.

7. Ўзбекистонда судьялар корпусини шакллантириш ва уларнинг мустақиллигини таъминлашнинг ҳуқуқий асосларини янада такомиллаштириш мақсадида нафақат судьялар, балки суд раиси ва раис ўринбосарлари лавозимларга номзодларга қўйиладиган талаблар, уларни танлаш, сайлаш ва тайинлаш тартиби ва шартлари билан боғлиқ тартиб-таомилларни қонунда қатъий мустақамлаш зарурлиги асослантирилди. Қонунчиликдаги бўшлиқни тўлдириш мақсадида Ўзбекистон

Республикасининг “Судлар тўғрисида”ги Қонунининг 61-моддасини “Шахс судьяликка номзод этиб кўрсатиладиган кунига қадар сўнгги беш йил мобайнида Ўзбекистон Республикаси ҳудудида муқим яшаган бўлиши шарт” деган мазмундаги 4-қисм билан тўлдириш таклифи асослантирилди.

8. Судьялар корпусини шакллантиришда иштирок этувчи субъектлар мақоми, тушунчаси, тизими ва улар фаолиятининг ўзига хос хусусиятлари таҳлил этилди ҳамда унда иштирок этувчи субъектлар сифатида судьялар ҳамжамияти органларининг ролини ошириш ва бу борада юридик жамоатчиликнинг ролини кучайтиришга қаратилган таклиф асослаб берилди. Хусусан, Ўзбекистон Республикаси Конституциявий суди раиси, раис ўринбосари, Олий суди раиси, раис ўринбосарлари ва судьялари ҳамда бошқа қуйи судлар раислари ва раис ўринбосарлигига энг муносиб номзодларни Судьялар олий Кенгашига кўрсатишда судьялар ҳамжамияти органи сифатида Ўзбекистон Судьялари ассоциацияси, тегишли малака ҳайъатлари ва Ўзбекистон Адвокатлар палатаси иштирокига оид тартиб-таомилларни қонун даражасида мустақамлаш зарурияти изоҳланди.

9. Судьяликка номзодларни танлаш ва тайёрлашнинг ташкилий-ҳуқуқий механизмлари турли хил норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар билан тартибга солинади. Бундай норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар сирасига кирувчи 3 та қонун, 20 дан ортиқ низом, тартиб ва тавсиялар ишлаб чиқилган бўлиб, уларда судьяларни танлаш ва тайёрлашга оид нормалар тизимлаштирилмаган. Бу эса уларни амалиётда қўллашда муайян қийинчиликларни келтириб чиқармоқда. Қолаверса, Конституция ва қонун устуворлиги нуқтаи назаридан ва хорижий давлатларнинг бу борадаги илғор тажрибасини инобатга олиб, Ўзбекистон Республикасининг «Судьяликка номзодларни танлаш ва тайёрлаш тўғрисида»ги қонунини қабул қилиш зарурияти ва унда ифода этилиши лозим бўлган нормалар тавсифланди. Хусусан, қонун лойиҳасида судьяликка номзод мақомини, яъни судья лавозимини эгаллаш учун танловда кимлар қатнаша олиши мумкинлигига оид нормалар, номзод шахсларнинг танловда иштирок этишини чекловчи мезонлар ва асослар; тегишли ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органлар томонидан номзодларни махсус текширувдан ўтказиш шакллари ва усуллари; биринчи марта судьяликка тайинланадиган номзодлар захирасига киритиш тартиби ва асослари, ўқиш даври, назарий билим даражаси ҳамда стажировка яқунлари бўйича имтиҳонлар жараёни, мазмуни ва асослари; тиббий маълумотномалар, руҳий текширувлар асосида номзодларни махсус текширувдан ўтказиш натижаларини аниқлаш, танловни ташкил этиш ва уни ўтказиш, номзодларнинг судья ваколатларини амалга ошириш билан боғлиқ босқичлар бўйича номзод ҳужжатларини ҳар бир босқичда кўриб чиқишнинг муддатлари; номзодларни лавозимига тайинлашдан олдинги тайёрлаш тизими ва судьяларни узлуксиз ўқитиш концепцияси тўғрисидаги ва бошқа қоидалар белгиланиши зарур.

10. Хорижий давлатларнинг (АҚШ, Польша, Бельгия, Беларусь, Арманистон) судьялар корпусини шакллантиришнинг илғор тажрибаси ва

Ўзига хос жиҳатлари миллий суд қонунчилиги билан қиёсий таҳлил этилди ҳамда бу борадаги норматив-ҳуқуқий ҳужжатларни тизимлаштириш мақсадида Ўзбекистон Республикасининг Суд кодекси ва унинг тузилишига оид илмий-назарий таклифлар баён этилди. Мазкур кодексда суд ҳокимияти, суд тузилиши, судьялар мақоми, судьялар олий кенгаши, судьялар ҳамжамияти органлари, Одил судлов академияси ва унда судьяликка номзодларни тайёрлаш ҳамда амалдаги судьялар малакасини ошириш, судьяларни ижтимоий ҳимоя қилиш билан боғлиқ бўлган умумий ва махсус нормалар бу борадаги қонунчиликнинг ривожланиш тенденциялари инобатга олинган ҳолда тизимлаштирилиши лозим.

11. «Сайланиш» ва «тайинлаш» бир-бири билан узвий боғлиқ тушунчалар бўлсада, бир хил маънони англатадиган категориялар эмас. Ҳар икки ҳолатда ҳам дастлаб номзодлар белгиланган тартибда ўрганилиб сўнг танланади. Судьяларни сайланиши уларни ёқлаб берилган овозларнинг сонига боғлиқ бўлса, тайинланиши эса судьяликка номзоднинг белгиланган тартибда танловда қатнашиши ва захирага киритилиши билан боғлиқ жараёни қамраб олади. Судьяларни сайлаш жараёни Президентга тақдим этишгача бўлган жараён муқобилликка асосланган бўлса, бевосита сайлаш жараёнининг ўзи муқобилсиз амалга оширилади. Судьяларни тайинлаш жараёни эса муқобиллик асосида амалга оширилади. Шу боис судьяларни сайлаш жараёни ўзининг табиатига кўра икки ёки ундан ортиқ номзоднинг муқобиллигига асосланиб, муносиб судьяни танлаб олиш назарда тутилади деган хулосага келинди.

12. Илмий ишда судьяларни сайлаш ва уларни тайинлаш тушунчаларига илмий доктринал таъриф ишлаб чиқилди. Судьяларни сайлаш деганда Конституция ва қонунда мустаҳкамланган тегишли суд раиси, раис ўринбосари ва судьялик муайян малака талабларига жавоб берган шахснинг ваколатли олий давлат вакиллик органи томонидан қонунда белгиланган тартибда улар умумий сонининг кўпчилиги овозини бериш орқали амалга ошириладиган ташкилий-ҳуқуқий тартиб-таомил тушунилади. Судьяларни тайинлаш – Конституция ва қонунда мустаҳкамланган тегишли суд раиси ўринбосари ва судьяликнинг муайян малака талабларига жавоб берган шахснинг муқобиллик асосида махсус ваколатли органнинг тақдимномасига биноан Президент ёки тегишли олий давлат вакиллик органи ёхуд судьялар ҳамжамияти органи томонидан белгиланган тартибда лавозимга тайинлаш билан боғлиқ ташкилий-ҳуқуқий тартиб-таомил деган хулосалар асослантирилди.

13. Хорижий давлатлар тажрибасини инобатга олиб (Германия, Россия, Молдова, Беларусь, Қозоғистон) судьянинг ваколат муддати тушунчаси, ваколат муддати қачон бошланиши ва қачон тугаши, шунингдек уни узайтириш асослари, судлар қайта ташкил этилганда, тугатилганда ёки бошқа судлар билан бирлаштирилганда лавозими қисқартирилаётган судьяларни янгидан ташкил этилаётган судларга ёки бошқа суд тизимининг бўш

судьялик лавозимига ўтказган ҳолда сақланиши каби нормалар миллий суд қонунчилигимизда белгиланиши мақсадга мувофиқлиги илмий тавсифланди.

14. Ўзбекистон Республикаси Президентининг судьялар корпусини шакллантириш бўйича ваколатини янада кенгайтириш мақсадида Ўзбекистон Республикасининг «Судлар тўғрисида»ги Қонунининг «Судьяларни сайлаш ва тайинлаш» деб номланган 63-моддасини қуйидаги таҳрирдаги 6-қисм билан тўлдириш тўғрисидаги таклиф асослаб берилди: «Ўзбекистон Республикаси Судьялар олий кенгашининг тақдимномасига асосан зарур малака, юксак ишчанлик ва шахсий фазилатлар, бенуқсон обрў-эътибор ва ҳуқуқни муҳофаза қилувчи ҳамда бошқа давлат органларида масъул лавозимларда етарли иш тажрибасига эга бўлган шахслар истисно тариқасида Ўзбекистон Республикаси Президенти томонидан биринчи марта судьялик лавозимига тайинланиши мумкин». Бундай норма судьялар корпусини шакллантиришда судьяликка энг муносиб номзодларни танлаб олишнинг самарадорлигини ошириш ҳамда судьялар корпусини юксак малакали ва тажрибали кадрлар билан тўлдириш имконини беради.

15. Ўзбекистон Республикасининг “Судлар тўғрисида”ги Қонунининг 70-моддаси 6-қисмида назарда тутилган тезкор-қидирув тадбирларини амалга ошириш учун вилоят ва унга тенглаштирилган прокурорларнинг рухсати ва суднинг қарори билан йўл қўйилиши мустаҳкамланган. Ушбу ўринда шуни таъкидлаш керакки, юқоридаги қонун нормасида мустаҳкамланган ҳаракатларни фақатгина Ўзбекистон Республикаси Бош прокурорининг расмий сўрови бўйича Ўзбекистон Республикаси Олий суди ёки Судьялар олий кенгашининг розилиги билан амалга оширилса, мақсадга мувофиқ бўлар эди. Сабаби судья суд ҳокимиятининг махсус ҳуқуқий мақомга эга бўлган мансабдор шахсидир. Бу эса, ўз навбатида, судьяларни амалий маънода дахлсизлигини янада кучайтиришга хизмат қилади”.

16. Мамлакатимиз суд қонунчилигига судьялар ваколатини тугатиш институтини киритиш ҳақидаги таклиф асослантилди. Шунингдек, Ўзбекистон Республикасининг «Судлар тўғрисида»ги Қонунда асосий тушунчалар сифатида «судьялар ваколатини тўхтатиш», «судьялар ваколат муддатидан илгари тугатиш», «судьялар ваколатини қайта тиклаш» ва «судьялар ваколатини тугатиш»га оид янги институтлар ҳақида таърифларни назарда тутиш зарурияти баён этилди. Бундан ташқари, судья ваколатини тўхтатиш ва муддатидан илгари тугатиш тартиб-таомилларини такомиллаштиришга оид таклифлар ишлаб чиқилди. Қонун ҳужжатларида судьяларни сайловолди кампанияларида ва сайловларда иштирок этишлари уларнинг ваколатини тўхтатиш ёки ваколатини муддатидан илгари тугатишга асос бўлиши ҳуқуқий жиҳатдан мустаҳкамланмаган. Судьялар ваколатини тўхтатиш асослари нафақат «Судлар тўғрисида»ги Қонуннинг 71-моддаси, балки «Ўзбекистон Республикасининг Конституциявий суди тўғрисида»ги Конституциявий қонунининг 22-моддаси қуйидаги мазмундаги нормалар билан тўлдирилса, мақсадга мувофиқ бўлар эди: «Судья халқ депутатлари вилоят, туман, шаҳар кенгашларига ҳамда Ўзбекистон Республикаси Олий

Мажлиси Қонунчилик палатаси депутатлигига номзод этиб кўрсатилган бўлса, судья Ўзбекистон Республикаси Президентлигига номзод этиб кўрсатилган бўлса». Бу эса миллий ҳуқуқни қўллаш амалиётидан келиб чиқиб суд қонунчилигимиздаги бўшлиқларни тўлдиришга хизмат қилиши баробарида Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг 112-моддаси 4-қисми билан ўзаро мувофиқлигини таъминлайди деган хулосага келинди.

17. Хорижий давлатлар хусусан, (Буюк Британия) тажрибасини инобатга олиб судьялар корпусини шакллантиришнинг махсус электрон дастурлаштириш тизимини жорий этиш таклифи асослантирилди. Судьялар корпусини шакллантиришнинг махсус электрон дастурлаштириш тизимини жорий этилиши бўлажак судьяликка номзод шахслардан бошлаб, то судья нафақага чиққунига қадар бўлган даврдаги жараёнлар ва маълумотлар базасини яхлит тарзда шакллантириш имконини беради. Бу тегишли судьялар малака ҳайъатлари, ҳудудий комиссиялар ва Кенгаш фаолиятида электрон ҳужжат айланиши тизими самарадорлигини оширишга хизмат қилади. Мазкур дастурнинг ишга туширилиши, биринчидан, ортиқча қоғозбозликнинг олдини олади; иккинчидан, судьяликка энг муносиб номзодларни онлайн режимида улар тўғрисидаги маълумотлар асосида дастлабки ўрганиш натижаларини таҳлил этиш имконини беради; учинчидан, вақт тежалишига хизмат қилади; тўртинчидан, судьяликка номзодлар ва судьялар тўғрисида аниқ ва яхлит маълумотлар базасини шакллантириш имконини беради; бешинчидан, ортиқча ҳужжатлар тўпламасдан туриб судьяликка номзодларни саралаш босқичини ўтказиш имконини беради; олтинчидан, судьялар корпусини шакллантириш жараёнлари ҳамда тартиб-таомилларини тезлаштириш учун шароит яратади ва ҳ.к.

**SCIENTIFIC COUNCIL № DSc.30.05.2018.Yu.67.01 ON AWARD OF
SCIENTIFIC DEGREE OF DOCTOR OF SCIENCES AT THE ACADEMY
OF GENERAL PROSECUTOR OF THE REPUBLIC OF UZBEKISTAN**

TASHKENT STATE UNIVERSITY OF LAW

ABDURAKHMONKHOJAEV JAMOLIDDIN KHUSANKXON UGLI

**THE DEVELOPMENT OF FORMING JUDGES CORPUS AND
PROVIDING THEIR INDEPENDENCE IN UZBEKISTAN**

12.00.07 – Judicial power. Prosecutor supervision. Organization of law enforcement activity.
Advocacy

DISSERTATION ABSTRACT
of doctor of philosophy (PhD) dissertation on juridical sciences

Tashkent – 2018

The theme of the doctor of philosophy (PhD) dissertation was registered at the Supreme Attestation Commission of the Cabinet of Ministers of the Republic of Uzbekistan under number B2017.2.PhD/Yu64.

The doctoral dissertation has been prepared at the Tashkent State University of Law.

The abstract of the dissertation is posted in two (Uzbek, English, Russian (resume)) languages on the website of the Scientific Council (www.proacademy.uz) and on the website of «Ziyonet» information and educational portal (www.ziyonet.uz).

Scientific consultant: **Ruzinazarov Shukhrat Nuralievich**
Doctor of Sciences in Law, Professor

Official opponents: **Salomov Bakhrom Salomovich**
Doctor of Sciences in Law
Mukhtorov Nodirjon Ilhomjonovich
Doctor of Philosophy

The leading organization: **The Lawyers` Training Center under the Ministry of Justice of the Republic Uzbekistan**

The defence of the dissertation will be held at 15:00 on 24 December 2018 at the meeting of the Scientific Council № DSc.30.05.2018.Yu.61.01 at The Academy of General Prosecutor of the Republic of Uzbekistan (Address: 100047, Mahtumkuli str., 59. Tashkent, Uzbekistan. Phone: (99871) 236-11-86; Fax: (998971) 233-33-81; e-mail: info@proacademy.uz).

The doctoral dissertation is available at the Information Resource Centre of the Academy of General Prosecutor of the Republic of Uzbekistan (registration number 1). (100047, Mahtumkuli str., 59. Tashkent, Uzbekistan. Phone: (99871) 236-11-86).

The abstract of the dissertation is distributed on 5 December 2018.
(Protocol at the register № 10 dated 5 December 2018)

B.KH.Pulatov
Chairman of the Scientific Council on Awarding
Scientific Degrees, Doctor of Sciences in Law, Professor

I.R.Astanov
Scientific Secretary of the Scientific
Council on Awarding Scientific Degrees,
Doctor of Philosophy in Law, Docent

F.H.Rahimov
Chairman of the Scientific
Seminar at the Scientific Council on Awarding
Scientific Degrees, Doctor of Sciences in Law, Docent

INTRODUCTION (abstract of doctor of philosophy (PhD) dissertation)

Relevance and necessity of the dissertation topic. In forming the judge's corpus, ensuring their independence is of relevance throughout the world. Selection and appointment, election to the positions of judges of persons with professional and spiritual qualities in the formation of a stable judge's corpus is the basis of the state policy in the field of reforming the judicial system. Thus, the "Basic Principles for the Independence of the Judiciary", approved by UN Resolution No. 40/32 of November 29, 1985,¹ emphasized that issues such as independence of the judiciary, freedom of speech and association, qualifications, selection and training, conditions of service and term of office, professional secrecy and immunity, punishment, dismissal and dismissal are among the most pressing issues. Therefore, further improvement of the organizational and legal mechanisms for the formation of a stable judges corpus is a priority area of the research.

The directions of analysis of the legal basis for ensuring the independence of judges in the formation of the judges corpus, finding scientific solutions to problems related to acts of national legislation and law enforcement practice based on the research of positive achievements and progressive experience of developed foreign countries is recognized all over the world. Therefore, finding scientific solutions to problems related to improving the selection, election and appointment of candidates for judges, early suspension or termination of a judge's power, determining the competence of entities involved in building the judges corpus, ensuring the immunity of judges and measures for their material security and social protection special relevance.

In the republic, special importance is attached to the real provision of independence of the judiciary, a number of targeted measures are being implemented, in particular, the Supreme Judicial Council has been organized to further improve the system of selection and appointment of judges, large-scale targeted work is also carried out with a view to the level of material incentives and social security. The creation of the Supreme Judicial Council, the formation of a professional judges corpus, the implementation of measures to protect the rights and legitimate interests of the judges"² are identified as one of the priorities, the research of this area is important.

This dissertation research to some extent will serve the implementation of the tasks defined in the Laws of the Republic of Uzbekistan "On Courts" (2000), "On the Supreme Judicial Council of the Republic of Uzbekistan" (2017), Decrees of the President of the Republic of Uzbekistan No. DP-4850 "On measures for further reforming the judicial legal system, strengthening the guarantees of reliable protection of the rights and freedoms of citizens" (2016), №DP-4966 "On measures to fundamentally improve the structure and increase the efficiency of the judicial system of the Republic of Uzbekistan" (2017), DP-5308 "On the State Program for the implementation of the Action Strategy in the five priority areas of development of the Republic of Uzbekistan in 2017-2021 in the "Year of support for active

¹ http://www.un.org/ru/documents/decl_conv/conventions/indep.shtml

² The Decree of the President of the Republic of Uzbekistan on February 7, 2017 «On the Strategy of Actions for the Further Development of the Republic of Uzbekistan» for No. PD-4947 // Collection of Acts of Legislation of the Republic of Uzbekistan, 2017, No.6, art.70.

entrepreneurship, innovative ideas and technologies” (2018), DP–5482 “On measures to further improve the judicial legal system and increase confidence in the judicial authorities” (2018) and other legislative acts related to the topic.

Connection of the research with the main priority directions of development of science and technology in the republic. This research was carried out in the framework of the priority direction I. "The spiritual, moral and cultural development of a democratic and legal society, the formation of an innovative economy" of the development of science and technology of the republic.

The extent of analyzes of the problem. The research is the first study of the improvement of the formation of the judge’s corpus and ensuring their independence. Some aspects of this topic were covered in the scientific works and educational literature of some legal scholars. So, they were studied to a certain extent in the works of G.A.Abdumajidov, M.E.Abdusalomov, Kh.T.Azizov, H.B.Bobojev, B.U.Jamolov, Z.F.Inogomjonova, K.I.Ismoilov, U.K.Mingbojev, T.K.Mirzaev, A.A.Mukhammadiev, F.M.Mukhitdinova, F.F.Mukhiddinov, B.Kh.Pulatov, Yu.S.Pulatov, Sh.N.Ruzinazarov, M.M.Mamasiddikov, M.Kh.Rustambojev, A.Kh.Saidov, B.S.Salomov, G.Z.Tulaganova, U.A.Tukhtasheva, D.Yu.Khabibullaev, A.A.Khamraev and others.

In foreign countries in the field of scientific research carried out William Burnham, Daniel John Meador, Karen Thalacker, Michael Newton, Styephen Breyer, Charles Alan Wright (USA), Baroness Prashar, Justice Hallett, Justice Hickinbottom, Jeffrey Jowell, Jonathan Samption, Lord Mackay, Frances Kirkham, Shami Chakrabarti (Great Britain), Graham Gee, (Canada), Gerhard van der Schyff (Netherland), etc.

In the CIS countries, the organizational and legal issues of forming the judges corpus and ensuring their independence were studied M.S.Beibitov, E.V.Burdina, I.S.Vlasov, A.A.Matkasimov, G.T.Yermoshin, V.V.Ershov, F.A.Qvicinia, M.I.Cleanderov, H.E.Markov, T.N.Neshataeva, V.V.Peysikov, I.L.Petrukhin, P.V.Garmoza, N.V.Radutnaya, M.O.Sapunova, Yu.I.Stetsovskiy, T.Urantzeseg, A.P.Fokov, A.A.Tsaraev.

However, the scientific works of the above scientists are devoted to general issues of the problem, without an integrated approach to the issues of improving the formation of the judges corpus and ensuring their independence. Therefore, a comprehensive research of this issue is relevant.

In our country, there was not a separate monographic research on improving the formation of the judges corpus and ensuring their independence.

Connection of the dissertation topic with the research works carried out at the higher educational institution. The dissertation research was carried out in accordance with the research plan of the Tashkent State University of Law in the framework of the priority direction “Researching problems of reforming the judicial legal system” (2014–2019).

The aim of the research is to develop proposals and recommendations aimed at improving the organizational and legal regulation of relations regarding ensuring the independence of judges in the formation of the judge’s corpus.

Objectives of research:

- disclosure of the essence and content of scientific concepts and categories regarding ensuring the independence of judges in the formation of the judges corpus, as well as the development of appropriate scientific definitions;

- as the organizational and legal mechanisms for the formation of the judges corpus justification of conclusions regarding the improvement of the selection of candidates for the judge and the requirements for them, the procedure for electing and appointing judges, suspension and early termination of the judge's power;

- analysis of the system, the role of entities involved in the formation of the judges corpus, the competence of the Supreme Judicial Council of the Republic of Uzbekistan, as well as coverage of the organizational and legal aspects of its activities, the research of issues related to the participation of qualification boards of judges in the formation of the judges corpus;

- research of issues related to the content of the conditions and elements of the independence of judges in the formation of the judges corpus, guarantees of the immunity of judges, prevention of interference with their activities, measures for the material security and social protection of judges, as well as finding scientific solutions to improve their effectiveness;

- comparison of the specifics and progressive experience of foreign countries in the formation of the judge's corpus with the national judicial legislation;

- scientific and practical assessment of current trends in increasing the effectiveness of legislation regarding the regulation of the procedure for ensuring the independence of judges while improving the formation of the judges corpus.

The object of the research is the system of relations associated with ensuring the independence of judges in the formation of the judges corpus.

The subject of the research consists of legal acts aimed at the organizational and legal regulation of ensuring the independence of judges in the formation of the judges corpus, law enforcement practice, legislation and experience of some foreign countries, as well as conceptual approaches, legal theoretical ideas and legal categories.

Research methods. The research used such methods as system-structural, comparative legal, logical, concrete sociological, comprehensive research of scientific sources, induction and deduction, analysis of statistical data, interpretation of legislation, observation, special scientific and law-enforcement practice.

The scientific novelty of the research is as follows:

- developed provisions on the competitive selection of candidates for judges in the formation of the judges corpus, the appointment of judges from among the qualified and responsible professionals, as well as on the provision of recommendations to senior judicial positions;

- justified proposals regarding the protection of the rights and legitimate interests of judges, the consideration of cases on the disciplinary responsibility of judges, and the encouragement of judges;

- developed proposals for the broad involvement in the formation of the judges corpus body of the judicial community, civil society institutions and other members of the public, as well as highly qualified specialists in the field of jurisprudence;

- proposals were developed on the procedure for assessing the performance of judges by a point system, as well as a system of criteria for determining the potential of the judges corpus.

The practical results of the research are as follows:

- the essence and content of scientific concepts and categories regarding ensuring the independence of judges in the formation of the judges corpus are disclosed, and appropriate scientific doctrinal definitions have been developed;
- conclusions on the improvement of the selection of candidates for the judge and the requirements for them, the procedure for the election and appointment of judges, suspension and early termination of the powers of the judge were substantiated as the organizational and legal mechanisms for the formation of the judges corpus;
- an analysis of the system, the role of entities participating in the formation of the judges corpus has been made, recommendations have been developed to further improve the participation of the Supreme Judicial Council of the Republic of Uzbekistan, as well as the qualification boards of judges in the formation of the judges corpus;
- comprehensively studied issues related to the election, appointment and dismissal of judges, their guarantees as guarantees of the independence of judges when forming the judges corpus, providing material and social security at the expense of the state corresponding to their high status, for the first time developed scientific definitions of guarantees of independence of judges when forming the judges corpus;
- organizational and legal mechanisms for the selection and training of candidates for judges are regulated by various legal acts and do not have a systematic content. This creates certain difficulties in their application in practice. In this regard, from the point of view of the supremacy of the Constitution and the law, taking into account the progressive experience of foreign states, the need to adopt the Law of the Republic of Uzbekistan "On the selection and training of candidates for judges" and the rules that should be reflected in it are determined;
- a comparative analysis of the progressive experience and features of developed countries (USA, Poland, Belgium, Belarus, Armenia) on the formation of the judges corpus with the national judicial legislation is given and its structure;
- taking into account the experience of foreign countries (UK), in order to implement a special programming system for the formation of the judges corpus, the necessity of its application and the reflection of special rules on this in legislative acts is justified.

The reliability of the research results. The conclusions given at the end of each chapter of the dissertation research, as well as the general theoretical conclusions (provisions), which are reflected in the conclusion of the dissertation work, the proposals developed to improve the legislative acts and the development of law enforcement practice are determined by the validity of existing in the science of the judiciary, prosecutorial supervision, organization activities of law enforcement agencies, as well as advocacy, doctrinal views, international acts in this area, legislation of foreign countries, national legislation and law enforcement practice, the accuracy of the information research base is determined using statistical data published in the

official publications, as well as the results audited and published in monographic studies. In addition, in the research, the author used practical materials obtained during an internship conducted in March 2015 at the The Law training Center, in February 2017 - in the Supreme Court of the Republic of Uzbekistan and in April of the same year - in the High Qualification Commission on selection and recommendation as judges under the President of the Republic of Uzbekistan.

Scientific and practical significance of the research results. The scientific conclusions and proposals developed based on the results of the research were used in the preparation of relevant amendments and additions to the Law “On Courts” regulating organizational and legal relations regarding ensuring the independence of judges when forming the judges corpus, in Presidential Decrees of February 7, 2017 No. DP-4947 and February 21, 2017 No. DP-4947 and other legislative acts, the development of the Ethical Code of Judges, criteria for evaluating courts and the activities of judges.

The results of the research can be used in organizing the practical work of the subjects participating in the formation of the judges corpus, as well as preparing various educational and teaching aids for students, conducting lectures and seminars in higher educational institutions and law colleges in the courses “Judicial and law enforcement agencies” and “Judicial Power”, conducting research and the process of large-scale work being carried out to further reform the judicial-legal system.

The implementation of research results. Based on the scientific results obtained in the course of the research on the topic of improving the formation of the judge’s corpus and ensuring the independence of judges in Uzbekistan:

- provisions regarding the competitive selection of candidates for judges in the formation of the judiciary, the appointment of judges from among qualified and responsible professionals, as well as the provision of recommendations for senior judicial positions were used in the preparation of paragraphs 55, 56, 57, 58 and 60 of the State program approved in as an annex to the Decree of the President of the Republic of Uzbekistan No. UP-4947 dated February 7, 2017 (certificate of the High Qualification Commission for selection and recommendation for judges under the President of the Republic of Uzbekistan dated 3 April 2017 №02 / 1-807). The adoption of these proposals determined, within the competence of the Supreme Judicial Council, the authority to take measures to form the judges corpus, protect the rights and legitimate interests of judges, handle cases of judicial disciplinary responsibility, and initiate the promotion of judges;

- proposals regarding the broad involvement in the formation of the judiciary body of the judicial community, civil society institutions and other members of the public, as well as highly qualified specialists in the field of jurisprudence were taken into account when developing paragraphs 1-3 and 6-7, 10-12 of Presidential Decree No. UP-4966 of February 21 2017 (certificate of April 3, 2017 No. 02 / 1-807). This proposal of the author served to include members of civil society institutions and highly qualified law experts to the Supreme Judicial Council for the effective formation of the judges corpus.

- proposals on the status of judges, requirements for candidates for judges, ensuring the immunity of judges and their social security were used in making amendments and additions to the Law “On Courts” (reference dated April 3, 2017 No. 02/1-807). The adoption of these proposals served to increase the efficiency of the formation of the judge’s corpus, determine the competence of the Supreme Judicial Council, and ensure the rights and legitimate interests of judges;

- proposals on the organization of the assessment, its criteria and results were used to develop the Regulation on the procedure, criteria and results of the evaluation of judges (Act of the Research Center at the Supreme Court No. 1 / 5-80-17, approved on February 10, 2017). The adoption of this proposal served to determine the order of studying and evaluating the activities of judges, its criteria and terms, as well as the effective legal regulation of these relations.

Approbation of the research results. The results of this research were tested at 3 international and 33 republican scientific-practical conferences and seminars.

Publication of research results. On the topic of the research, a total of 60 scientific works were published, including 1 monograph, 50 articles (4 of them were in foreign journals), 4 brochures, 1 textbook, and 4 teaching and learning manuals.

The volume and structure of the dissertation. The thesis consists of an introduction, three chapters, covering in themselves 10 paragraphs, conclusion, list of references and applications. The total volume of the thesis is 156 pages.

MAIN CONTENT OF THE DISSERTATION

In the **introduction** (abstract of doctor of philosophy (PhD) thesis) highlighted the relevance and need of the topic of the thesis, communications research with the main trends of development of science and technology, the degree of knowledge of the problem, the relation of the subject of the thesis and research works in higher educational institution, the purpose and objectives, object and subject, methods, scientific novelty and practical results, the reliability of the results of the research, scientific and practical significance, the implementation of, approbation and publication of research results, volume and structure of dissertation.

In the first chapter of the thesis, called the “**Organizational and legal basis for the formation of the judge corpus**” studied the theoretical and practical aspects of issues related to the concept and meaning of the formation of the judge corpus, the selection of candidates for judges and the legal nature of the requirements for them, the order and specifics of the election and appointment of judges , as well as the procedure and grounds for the suspension and early termination of the power of a judge.

The corpus is taken from the Latin word corpus (body), it, by its nature, means a panel of specialists engaged in some special case. The dissertation not only provides an analysis of the notion of the judiciary, but also reveals the essence and content of a number of scientific concepts and categories associated with it, as well as their distinctive and similar features.

The scientific work contains an analysis of the concept of the judge corpus and the various theoretical approaches of some legal scholars about this (G.Abdumazjidov, M.Rustamboev, F.Muhiddinov, U.Tukhtasheva, A.Ryzjakov, L.Savyuk, A.Fokova, M.Kleandrov), a reasonable conclusion was given that only judges who, in practice, carry out their activities, are empowered from a professional point of view to administer justice or consider cases concerning compliance of acts of legislation with the Constitution, are retired judges, the judges corpus, and members of the bodies may be a kind of community of judges. Also, for the first time a scientific definition of the notion of the judiciary was developed, the features, characteristics and constituent elements of the judges corpus, as well as other categories associated with it, were analyzed among themselves.

The research examines opinions on the impossibility of effectively forming a reserve of candidates for judges, the judges corpus without selecting highly qualified candidates for judges (S.Chakrabarti, D.Hallett, L.Maccai, D.Staff, M.Beibitov, F.Qvicinia), with them enters into a scientific controversy, and also confirms the conclusion that in the future, when selecting candidates for judges to form the judge corpus, it is necessary to develop criteria evaluating their success.

The work identifies four stages of formation of the judge corpus, the stage of selection of candidates for judges, in turn, is divided into two groups: a) selection for the formation of a reserve; b) election or appointment to refereeing from the reserve, and the definition of the notion of selecting candidates for judges is developed, the point of view is substantiated that it is necessary to create a guaranteed mechanism for forming an effective reserve of candidates for judges. Also, a proposal was made that the judges corpus should be formed in two forms: the first, at the expense of the reserve of candidates for judges, the second - not included in the reserve, but persons worthy of refereeing. In addition, based on the results of the research, it was concluded that, in the future, the judicial legislation in forming a reserve of judges should clearly define the mechanisms for studying and selecting candidates for judges, procedures, time limits for passing examinations to the Council, as well as criteria for their assessment, optimal use of alternative basis of candidates for judges entered in the reserve, as well as the formation of a judicial reserve.

Also, the work concluded that in the conditions of a modern democratic state, in order to further improve the legislative framework for the formation of the judge corpus, it is necessary to guarantee by law complete organizational and legal mechanisms for the order and bases for forming a reserve of candidates for judges. The work comprehensively substantiates that it is necessary to adopt special laws as a priority source for the formation of the judges corpus, as well as to systematize them, taking into account the experience of foreign countries - the USA, Poland, Belarus, Armenia, the adoption of a separate Judicial Code of the Republic of Uzbekistan.

The mechanism for the election and appointment of judges is considered an integral part of ensuring the independence of judges. Therefore, in the work an analysis of the concept of "election of judges" and "appointment of judges" is given, their content and essence are revealed, and their similar and distinctive features are studied. Based on the results of the research, a theoretical definition of the above concepts was

developed for the first time. In the thesis for the process of electing judges on the basis of real competition, proposals were developed for improving the legal mechanisms for its implementation on an alternative basis.

The thesis explored the concept of the term of office of a judge and the procedure for calculating it, the grounds for the extension and suspension of a judge's authority.

Also, having studied the experience of some foreign countries, it was concluded that the institution of terminating the powers of a judge should be introduced into the judicial legislation of our country, and most importantly, consolidating at the Constitution level the absolute power of the Senate not only to elect judges, but also to release them from office.

In the second chapter of the thesis, called **“The exercise of power by the subjects involved in the formation of the judge corpus”**, the issues of the system and the role of the subjects involved in the formation of the judge corpus, the powers of the Supreme Judicial Council of the Republic of Uzbekistan in the formation of the judge corpus, the participation of qualifications boards of judges in the formation of the judge corpus.

Also, the work highlights the power of the Senate of the Oliy Majlis of the Republic of Uzbekistan, the President of the Republic of Uzbekistan, the High Judicial Council of the Republic of Uzbekistan, qualification boards of judges, the Association of Judges of Uzbekistan when forming the judge corpus. In addition, proposals were developed on the organizational and legal structure, tasks and powers in the activities of the Academy of Justice.

In order to improve the organizational and legal framework for the formation of the composition of the High Judicial Council, the requirements for their members, the conditions and procedure for selection, the mechanisms for examining the personality and documents of candidates for judges are investigated. The Supreme Judicial Council of the Republic of Uzbekistan is the authorized body of the judicial community and assists in ensuring the observance of the constitutional principle of the independence of the judiciary in the Republic of Uzbekistan, which forms the judge corpus. It justifies the need to develop a procedure for the Council to select candidates for judges on a competitive basis, criteria for ensuring the professional growth of existing judges.

The dissertation analyzes the legal basis for the activities of qualification boards of judges, from a scientific and practical point of view, their concept, essence, status and system are highlighted. At the same time, proposals were developed aimed at improving the requirements for candidates for members of the qualification boards of judges, the organizational and legal framework for their selection, composition, election, suspension and early release of power.

According to the author of the dissertation, it is advisable to introduce the practice of official publication of information on the placement of candidates for the first time in the post of judges directly by the Council on its website or the relevant press. Since it was concluded that the training and internship of persons in the reserve of candidates for judges, as well as the withdrawal from the reserve following their

comprehensive examination can be carried out only after a thorough discussion at the qualification boards of the Council.

Based on the research, the conclusions are substantiated that currently the Association's participation in the process of selecting candidates for judges, forming their reserve, retraining and advanced training of judges, electing and appointing judges for the next term and termless period should be more expanded.

It was concluded that a clear definition of the rights and duties of officials related to the selection, examination, election and appointment of candidates for judges, firstly, will allow access to candidates for judges on an impartial basis, and on the other hand, will create opportunities for their protection from various influences in their activities.

The law does not clearly indicate the timeline for sending to the Council its claims in writing by candidates for judges and judges, if they disagree with the decision of the relevant qualification board of judges, the possibility or impossibility of their repeated appeal if they disagree with the decision of the Council, its order and grounds. Therefore, the idea has been put forward that the law should guarantee the right to appeal candidates for judges or judges who disagree with the decision of the Council, the Constitutional Court of the Republic of Uzbekistan, as well as its mechanisms. Drawing attention to the fact that this experience is observed in the laws of Germany and Moldova, he reasonably stated his opinions.

In the third chapter of the thesis, called "**Content of conditions and elements of independence of judges when forming the judges corpus**", the content of conditions and elements of independence of judges when forming the judge corpus, guarantees of preventing violations of the immunity of judges and ethical principles, as well as measures of material security and social protection of judges are studied.

Without ensuring the true independence of judges, it is impossible to achieve the rule of law in the work of justice. Therefore, features of independence of judges and their constituent elements, basic principles of status, as well as the legal nature of such concepts as "court", "judge", "status of judges", "independence of judges", "freedom of judges" and entering into a controversy with some legal scholars and practitioners (G.Abdumazjidov, B.Mirboboev, S.Sobirov), developed theoretical definitions of the concepts "judge", "independence of judges". The paper analyzes the backwardness of the rules regarding the status of judges in the Law of the Republic of Uzbekistan "On Courts" on the processes of the judicial and legal system, the presence of legal gaps in it. The author, having studied the views of a number of legal scholars (A.Fokov, V.Ershov, M.Cleanderov, M.Rajabova, Z.Inogomjonova, A.Khamraev) on the status of judges, justified the need to improve legislation in this area.

Ensuring the immunity of judges is considered an important guarantee of their independence. Therefore, the paper provides an analysis of issues related to ensuring the immunity of judges, and a theoretical definition of the concept of "immunity of judges" is developed. The inviolability of judges is manifested not only in bringing them to criminal and administrative responsibility, but also protecting them from unreasonable bringing to disciplinary or civil liability. The work has developed proposals regarding the precise fixing in the law of subjects competent to initiate

proceedings on bringing judges to administrative responsibility, procedures for submitting it to the Council and the relevant qualification boards, and the time frame for its consideration. Also, it was concluded that for operational-search actions against judges, it is advisable to obtain the consent of the Supreme Court or the Council at the official request of the Prosecutor General of the Republic of Uzbekistan. This, in turn, corresponds to the experience of foreign countries. In addition, the author believes that criminal cases against judges of all systems of the Republic of Uzbekistan should be included in the competence of the Supreme Court of the Republic of Uzbekistan. A similar practice is observed in most foreign countries and countries that are members of the CIS.

In ensuring the immunity of judges, an important issue is their disciplinary responsibility. Therefore, an analysis of issues related to the disciplinary responsibility of judges.

As the researcher acknowledges, although the national law provides for the following two types of penalties –reprimand and a fine of no more than thirty percent of their average earnings, but it is not clearly indicated in what cases and by what criteria they are chosen for application. With a view to greater efficiency and effectiveness of disciplinary responsibility in relation to judges, the experience of foreign countries has been studied and a number of proposals have been developed to expand the scope of its application, its scope, types, forms and methods. In addition, it concluded the need for the future of a special scientific research on the disciplinary responsibility of judges.

In ensuring the independence of judges, the foundations of their social protection and incentives are important. The paper analyzes the issues of social protection of judges and especially their incentives. In addition, “material security of judges”, “measures of social protection of judges” is defined; theoretical definitions of these concepts are developed.

The work has developed proposals on the definition in legislation of the rules concerning the increase in payments paid to judges based on their qualifications, preservation of qualifications, remuneration for years of service as a judge when transferring from the judicial system to another public service, establishing salary increases for judges academic degrees and titles, the release of judges on an honorable pension. It also outlined its own point of view on the need to establish a practice of increasing the term of annual labor leave for judges, taking into account the seniority, in comparison with the laws of Germany, Russia, Kazakhstan, where there is similar experience. In addition, the research developed proposals for strict guarantees in the law of the procedure and conditions for the employment of judges who did not apply for election or appointment for a new term or other judicial office, term of office or indefinitely.

CONCLUSION

As a result of the research on the topic of improving the formation of the judge corpus and ensuring the independence of judges in Uzbekistan, the following conclusions of theoretical, scientific and practical importance were made:

1. For the first time, such new scientific concepts and categories as “stable judge corpus”, “entities participating in the formation of the judges corpus”, “qualified judges corpus”, and “independence of judges when forming the judges corpus” were introduced into the scientific revolution.

2. The author’s scientific definition of the notion of “judges corpus” is developed and features or signs, as well as structural elements of the judges corpus are scientifically grounded. Thus, the judge corpus is understood to be a set of officials belonging to civil servants, holding the posts of judges of the Constitutional Court, the Supreme Court and lower courts of the Republic of Uzbekistan, having a special status, having the authority to administer justice in accordance with the Constitution and laws, as well as those who are authorized to exercise authority judges.

3. In the scientific aspect, the point of view is justified that the features or characteristics and structural elements of the judge corpus should be understood as the exercise of justice or the consideration of cases on compliance of legislative and executive acts with the Constitution, differences in the status of judges from the competence of civil servants and officials, consolidation in legislative acts of a special order and grounds for the formation of the judge corpus.

4. The scientific definitions of requirements for candidates for judges and judges, which are conditionally divided into three groups, that is, the first, requirements for candidates for judges, are given; second, the requirements related to the professional activities of the judge; third, the requirements for professional ethics of judges. Given the scientific doctrinal definition for candidates for judges as the most important requirement in the formation of the judges corpus. The requirement for a candidate judge means qualifying requirements, spiritual, moral and medical criteria for a selected judge appointed (elected) for the first time or for a term of office or indefinitely.

5. Issues related to the election, appointment and dismissal of judges, their guarantees as guarantees of the independence of judges when forming the judges corpus, providing material and social security at the expense of the state corresponding to their high status, were comprehensively studied. For the first time, a scientific definition of guarantees of the independence of judges was developed when forming the judge corpus. The guarantees of the independence of judges when forming the judge corpus are understood as a system of guarantees provided for in acts of legislation on the selection and training of candidates for judges, election, appointment, their inviolability, provision of material and social security at the expense of the state corresponding to their high status, as well as dismissal.

6. A standards of the selection criteria of judges. The selection criteria for judges include the presence of a spotless reputation, honesty, fairness and ability, sufficiency of life experience, the absence of diseases or physical disabilities that impede the administration of justice, possessing sufficient experience in the administration of justice and the application of legal norms, as well as public assessment of his professional activities.

7. In order to further improve the legal framework for the formation of the judge corpus and ensure the independence of judges in Uzbekistan, it is necessary to strictly establish procedures in the Law related to the requirements, procedure and

conditions for the selection, election and appointment of not only judges, but also the president of the court and vice-presidents. In order to eliminate the gaps in the legislation, the addition of Article 61 of the Law of the Republic of Uzbekistan "On Courts" by part 4 with the following content "A person must permanently reside in the Republic of Uzbekistan for the last five years until the day of his appointment as a judge" was justified.

8. Analyzed the status of the subjects involved in the formation of the judge corpus, the concept, system and features of their activities, and justified proposals for increasing the role of the body of the judicial community as a subject participating in this matter, strengthening the role of the legal community in this area. Thus, it was noted the need to secure procedures at the level of the law regarding the participation of the Association of Judges of Uzbekistan as an organ of the judicial community, relevant qualification boards and the Chamber of Lawyers of Uzbekistan, when presenting the most worthy candidates for chairmen, deputy chairman of the Constitutional Court of the Republic of Uzbekistan, chairmen, deputy chairmen and judges of the Supreme Court, as well as the chairmen and vice-chairmen of the subordinate courts, to the Supreme judicial council.

9. Organizational and legal mechanisms for the selection and training of candidates for judges, is governed by various regulations. A number of such legal acts include 3 laws, more than 20 provisions, procedures and recommendations have been developed, while the rules on the selection and training of judges are not systematized. This creates certain difficulties in their application in practice. In this regard, from the point of view of the supremacy of the Constitution and the law, taking into account the progressive experience of foreign states, the need to adopt the Law of the Republic of Uzbekistan "On the selection and training of candidates for judges" and the rules that should be reflected in it are determined. Thus, the draft law should define the norms regarding the status of a candidate judge, that is, who can participate in the competition for the position of judge, criteria and grounds for limiting the participation of candidates in the competition, forms and methods of conducting a special examination of candidates by the relevant law enforcement agencies the procedure and grounds for the entry into the reserve of candidates first appointed to judges, the period of research, the level of theoretical training, as well as the process, content and fundamentals of examinations on the basis of internships; terms of consideration of documents of the candidate at each stage of the exercise of the power of candidates for judges, including the establishment of the results of a special check of candidates on the basis of medical reports, psychological tests, organization of the competition and its conduct; the concept of a system of preliminary training of candidates before appointment to the post and continuous training of judges, etc.

10. A comparative analysis of the progressive experience and features of developed countries (USA, Poland, Belgium, Belarus, Armenia) on the formation of the judge corpus with the national judicial legislation is given, in order to systematize the regulatory legal acts in this area, scientific and theoretical proposals have been developed regarding the Judicial Code of the Republic Uzbekistan and its structures. In this code, taking into account trends in the development of legislation in this area, it is

necessary to systematize general and special norms related to the judges corpus, the structure of courts, the status of judges, the High Judicial Council, the judicial community bodies, the Academy of Justice and the training of candidates for judges, and judges, social protection of judges.

11. The concepts of “election” and “appointment” are closely related to each other, but they are not single-meaning categories. In each of the two cases, candidates are pre-examined in the prescribed manner, and then selected. If the election of judges is related to the number of persons who voted for them, the appointment covers the process related to the participation of the candidate in the prescribed manner and inclusion in the reserve. If the process of electing judges is based on alternativeness in the flesh prior to presentation to the President, the election process itself is carried out without alternative. The process of appointing judges is carried out on an alternative basis. Therefore, it was concluded that the process of electing judges, by its very nature, involves the selection of a decent judge based on alternativeness among two or more candidates.

12. In work the scientific doctoral definition of concepts of election and appointment of judges is developed. It is substantiated that the election of judges means the organizational and legal process of electing the authorized supreme state representative body in accordance with the law by voting by a majority of the total number of persons who meet the qualification requirements of judges, the president of the court, the deputy chairman, enshrined in the Constitution and the law as a judge. Appointment of judges is the organizational and legal process of appointing the President or the relevant supreme state representative body or the community of judges, in the prescribed manner, on the proposal of a special authorized body, on an alternative basis, persons meeting the qualification requirements of judges, the chairman of the court, the deputy chairman, enshrined in the Constitution and the law for the position of judge.

13. Taking into account the experience of foreign countries (Germany, Russia, Moldova, Belarus, Kazakhstan), the expediency of determining in the national judicial legislation the rules regarding the notion of the term of office of a judge, the beginning and end of the term of office, and the grounds for its extension, maintaining the position when transferring judges whose position is reduced during the reorganization, termination of the courts or merger with other courts into newly organized courts or vacant judicial posts of the courts of another judicial system.

14. In order to expand the power of the President of the Republic of Uzbekistan on the formation of the judges corpus, a proposal was made to supplement Article 63 of the Law of the Republic of Uzbekistan “On Courts”, referred to as “The procedure for electing and appointing judges” by part 6 as follows: “Persons with the necessary qualifications are high business personal qualities, untainted reputation, as well as sufficient experience in senior positions in law enforcement agencies and other state bodies, as advised by the Supreme Judicial Council are the Republic of Uzbekistan, may be an exception for the first time appointed by the President of the Republic of Uzbekistan as a judge. Such a rule will provide an opportunity to improve the selection of the most deserving candidates in the formation of the judges corpus, as well as being an important factor in encouraging more worthy candidates for judges, provides an opportunity to create a peculiar order.

15. It has been established that the implementation of the operational-search measures provided for in paragraph 6 of Article 70 of the Law of the Republic of Uzbekistan “On the Courts” requires the consent of the regional prosecutor and prosecutors equated to it or a court decision. It is worth noting in this regard that it is advisable to carry out actions enshrined in the above norm only on the basis of an official request from the Prosecutor General of the Republic of Uzbekistan and the consent of the Supreme Court or the Council. Because a judge is an official of the judge corpus with a special legal status. This will serve to ensure the real independence of judges from regional prosecutors and equivalent prosecutors.

16. The proposal to introduce the institution of the termination of a judge’s authority into the judicial legislation of our country is justified. It also outlined the need in the Law of the Republic of Uzbekistan “On Courts” of definitions on new institutions regarding the basic concepts of “termination of judges’ fault”, “early termination of a judge’s power”, “restoration of a judge’s power” and “termination of a judge’s power”. In addition, proposals have been made to improve the procedure for the suspension and early termination of the power of a judge. In legal acts, the legal aspect does not stipulate as the basis for the suspension and early termination of the power of a judge, the participation of judges in election campaigns and elections. It is advisable to supplement the grounds for suspending the powers of judges not only in Article 71 of the Law “On Courts”, but also Article 22 of the Constitutional Law “On the Constitutional Court of the Republic of Uzbekistan” with the following provisions: “when indicating a judge as a candidate for deputies of the Council of People’s Deputies of the region, district, cities, as well as deputies of the Legislative Chamber of the Oliy Majlis of the Republic of Uzbekistan, with the indication of the judge as a candidate for the President of the Republic of Uzbekistan”. It was concluded that, based on national law enforcement practice, this, along with the elimination of gaps in judicial legislation, will ensure mutual compliance with part 4 of article 112 of the Constitution of the Republic of Uzbekistan.

17. Taking into account the experience of foreign countries (United Kingdom), the proposal to introduce a special programming system for the formation of the judge corpus is justified. The introduction of a special electronic programming system will enable the formation of a complete data bank on processes ranging from candidates to future judges, until the judge retires. This will serve to increase the efficiency of the electronic document management system in the activities of the qualification boards of judges, territorial commissions and the Council. Entering into operation this program will give the opportunity: firstly, it warns excessive paperwork; secondly, based on the analysis of data on the most deserving candidates for judges in the online mode, it will be possible to analyze the results of the preliminary study; thirdly, it saves time and prevents excessive paperwork; fourthly, it will enable the formation of an accurate and complete database of candidates for judges and judges; moreover, it will provide an opportunity for the selection stage of candidates for judges, without collecting unnecessary documents; furthermore, it will provide an opportunity to speed up the process and procedures for the formation of the judge corpus, etc.

**НАУЧНЫЙ СОВЕТ DSc.30.05.2018.Уч.67.01 ПО ПРИСУЖДЕНИЮ
УЧЕНЫХ СТЕПЕНЕЙ ПРИ АКАДЕМИИ ГЕНЕРАЛЬНОЙ
ПРОКУРАТУРЫ РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН**

**ТАШКЕНТСКИЙ ГОСУДАРСТВЕННЫЙ ЮРИДИЧЕСКИЙ
УНИВЕРСИТЕТ**

АБДУРАХМОНХУЖАЕВ ЖАМОЛИДДИН ХУСАНХОН УГЛИ

**СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ ФОРМИРОВАНИЯ СУДЕЙСКОГО
КОРПУСА И ОБЕСПЕЧЕНИЕ ЕГО НЕЗАВИСИМОСТИ В
УЗБЕКИСТАНЕ**

12.00.07 – Судебная власть. Прокурорский надзор. Организация правоохранительной
деятельности. Адвокатура

АВТОРЕФЕРАТ
диссертации на соискание ученой степени
доктора философии по юридическим наукам (PhD)

Ташкент – 2018

Тема диссертации доктора философии (PhD) зарегистрирована Высшей аттестационной комиссией при Кабинете Министров Республики Узбекистан за номером В2017.2.PhD/Yu64.

Диссертационная работа выполнена в Ташкентском государственном юридическом университете.

Автореферат диссертации размещен на трех языках (узбекском, английском, русском) на веб-сайте Научного совета (www.proacademy.uz) и Портале Информационно-образовательной сети «Ziyonet» (www.ziyonet.uz).

Научный руководитель:	Рузиназаров Шухрат Нуралиевич доктор юридических наук, профессор
Официальные оппоненты:	Саломов Бахром Саломович доктор юридических наук Мухторов Нодиржон Илхомжонович кандидат юридических наук
Ведущая организация:	Центр повышения квалификации юристов при Министерстве юстиции Республики Узбекистан

Защита диссертации состоится 24 декабря 2018 года в 15:00 часов на заседании Научного совета DSc.30.05.2018.Yu.61.01 при Академии Генеральной прокуратуры Республики Узбекистан (Адрес: 100047, г. Ташкент, ул.Махтумкули, 59. Тел.: (99871) 236-11-86; факс: (99871) 233-33-81; e-mail: info@proacademy.uz).

С диссертацией можно ознакомиться в Информационно-ресурсном центре Академии Генеральной прокуратуры Республики Узбекистан (зарегистрировано за №1). (Адрес: 100047, г. Ташкент, ул.Махтумкули, 59. Тел.: (998971) 233-11-86).

Автореферат диссертации разослан 5 декабря 2018 года.

(протокол реестра № 10 от 5 декабря 2018 года).

Б.Х.Пулатов
Председатель Научного совета
по присуждению ученых степеней,
доктор юридических наук, профессор

И.Р.Астанов
Секретарь Научного совета по
присуждению ученых степеней,
кандидат юридических наук, доцент

Ф.Х.Рахимов
Председатель научного семинара
при Научном совете по присуждению ученых
степеней, доктор юридических наук, доцент

ВВЕДЕНИЕ (Аннотация докторской диссертации)

Цель исследования состоит в разработке предложений и рекомендаций, направленных на совершенствование организационно-правового регулирования отношений по обеспечению независимости судей при формировании судейского корпуса.

Объектом исследования является система отношений, связанная с обеспечением независимости судей при формировании судейского корпуса.

Научная новизна исследования состоит в следующем:

разработаны положения по конкурсному отбору кандидатов на должности судей при формировании судейского корпуса, назначения судей из числа квалифицированных и ответственных специалистов, а также по представлению рекомендаций на руководящие судейские должности;

обоснованы предложения по защите прав и законных интересов судей, рассмотрения дел о дисциплинарной ответственности судей, а также поощрения судей;

разработаны предложения по широкому привлечению органа судейского сообщества, институтов гражданского общества и иных представителей общественности, а также высококвалифицированных специалистов в сфере юриспруденции при формировании судейского корпуса;

разработаны предложения о порядке оценки деятельности судей по балльной системе, а также системе критериев определения потенциала судейского корпуса.

Внедрение результатов исследования. На основе научных результатов, полученных в ходе исследования, по теме совершенствования формирования судейского корпуса и обеспечения независимости судей в Узбекистане разработаны:

положения по конкурсному отбору кандидатов на должность судей при формировании судейского корпуса, назначения судей из числа квалифицированных и ответственных специалистов, а также по представлению рекомендаций на руководящие судейские должности были учтены при подготовке пунктов 55, 56, 57, 58 и 60 Государственной программы, утвержденной в качестве приложения №8 к Указу Президента Республики Узбекистан от 7 февраля 2017 года №УП–4947 (справка Высшей квалификационной комиссии по отбору и рекомендации на должности судей при Президенте Республики Узбекистан от 3 апреля 2017 года №02/1-807). Реализация данных предложений послужила определению в рамках компетенции Высшего судейского совета полномочий по принятию мер по формированию судейского корпуса, защите прав и законных интересов судей, рассмотрению дел о дисциплинарной ответственности судей, а также инициативы поощрения судей;

предложения по определению места и роли органа судейского сообщества при формировании судейского корпуса, предупреждения нарушения неприкосновенности судей и вмешательства в их деятельность,

профессиональной подготовки судей, а также выдвижения инициатив по поощрению судей были учтены при разработке пунктов 1-3 и 6-7, 10-12 Указа Президента Республики Узбекистан от 21 февраля 2017 года №УП-4966 (справка от 3 апреля 2017 года №02/1-807). Это предложение автора служит вовлечению к эффективному формированию судейского корпуса представителей институтов гражданского общества и высококвалифицированных специалистов в сфере юриспруденции, обеспечению независимости судей;

предложения о требованиях к статусу судей, кандидатам на судейские должности, обеспечению неприкосновенности судей и их социальной защиты были использованы при внесении изменений и дополнений в Закон «О судах» (справка Высшей квалификационной комиссии по отбору и рекомендации на должности судей при Президенте Республики Узбекистан от 3 апреля 2017 года №02/1-807). Принятие данных предложений послужило повышению эффективности формирования судейского корпуса, определению компетенции Высшего судейского совета, обеспечению прав и законных интересов судей;

предложения о порядке организации оценки, его критериях и результатах были учтены при подготовке Положения о критериях изучения и оценки деятельности судей (акт Исследовательского центра при Верховном суде №1/5-80-17, утвержденный 10 февраля 2017 года). Принятие этого предложения послужило определению порядка изучения и оценки деятельности судей, его критериев и сроков, а также эффективному правовому регулированию данных отношений.

ЭЪЛОН ҚИЛИНГАН ИШЛАР РЎЙХАТИ
СПИСОК ОПУБЛИКОВАННЫХ РАБОТ
LIST OF PUBLISHED WORKS

I бўлим (I часть; I part)

1. Абдурахмонхўжаев Ж.Х. (хаммуаллифлар) Судлар фаолиятини ташкил этишнинг назарий-ҳуқуқий асослари. Монография. – Тошкент: ТДЮИ, 2013. – 230 б.

2. Абдурахмонхўжаев Ж.Х. Суд ҳокимияти мустақиллигини мустаҳкамлашда судьялар корпусини шакллантиришнинг роли, аҳамияти ва моҳияти // ТДЮИ Ахборотномаси. – 2009. – №7. – Б.105–108 (12.00.00; №03).

3. Абдурахмонхўжаев Ж.Х. Ўзбекистонда судьялар корпусини шакллантиришнинг тушунчаси ва аҳамияти // Ўзбекистон қонунчилиги таҳлили. – 2009. – №3-4. – Б. 62-65 (12.00.00; №09).

4. Абдурахмонхўжаев Ж.Х. Судьялар мустақиллиги ва дахлизлигини таъминлашнинг ҳуқуқий кафолатлари // ТДЮИ Ахборотномаси. – 2010. – №2. – Б. 144–146 (12.00.00; №03).

5. Абдурахмонхўжаев Ж.Х. Судьяларни жавобгарликка тортиш тартиби ва ҳуқуқий асосларини такомиллаштиришнинг айрим масалалари // ТДЮИ Ахборотномаси. – 2010. – №4. – Б.141–143. (12.00.00; №03).

6. Абдурахмонхўжаев Ж.Х. Судьяликка номзодларга қўйиладиган талабларни такомиллаштиришнинг айрим ташкилий-ҳуқуқий масалалари // ТДЮИ Ахборотномаси. – 2011. – №1. – Б. 72–74 (12.00.00; №03).

7. Абдурахмонхўжаев Ж.Х. Ўзбекистонда судьялар мустақиллигини таъминлашнинг конституциявий кафолатлари // ТДЮИ Ахборотномаси. – 2011. – №5. – Б.102–104 (12.00.00; №03);

8. Абдурахмонхўжаев Ж.Х. Судьялар корпусини шакллантиришнинг ташкилий-ҳуқуқий асосларини такомиллаштириш масалалари // Фалсафа ва ҳуқуқ. – 2012. – №4. – Б. 77-78. (12.00.00; №13).

9. Абдурахмонхўжаев Ж.Х. Судьяларнинг дахлсизлигини таъминлашнинг айрим ташкилий-ҳуқуқий масалалари. ТДЮИ Ахборотномаси. – 2011. – №6. – Б. 179–181 (12.00.00; №03).

10. Abdurakhmonkhujayev J.KH. Specifics of formation of judges' corps in some foreign countries // Theoretical and Applied Science. Lancaster USA International Scientific Journal. – USA, 2016. – 04 (36) pp. 201-203 (Impact factor: 6.63 №23).

11. Абдурахмонхўжаев Ж.Х. Особенности формирования судейского корпуса в некоторых зарубежных странах // Российский судья. – 2018. – №1. – Б. 58-62. (12.00.00; №24).

12. Абдурахмонхўжаев Ж.Х. Судьялар корпусини шакллантиришнинг ўзига хос хусусиятлари: Ўзбекистон ва хорижий мамлакатлар тажрибаси // Юридик фанлар ахборотномаси. – 2018. – №2. – Б. 158–162 (12.00.00; №20).

13. Абдурахмонхўжаев Ж.Х. Судьялар мустақиллигини таъминлаш тўғрисидаги халқаро-ҳуқуқий ҳужжатлар ва айрим хорижий мамлакатлар

қонунчилигининг қиёсий-ҳуқуқий таҳлили // Ўзбекистон ҳуқуқий тизимини такомиллаштиришда Ўзбекистон ва Япония ўртасидаги икки томонлама ҳамкорликнинг аҳамияти мавзусидаги халқаро конференция. – Тошкент, 2010. – Б. 152–160.

14. Abdurakhmonkhujayev J.KX. Independence of Judges In Some Foreign Countries // Economy. Zarządzanie. Państwowe prawo. Nowoczesne badania podstawowe i stosowane. – Warszawa, 2016. – P. 31–32.

II бўлим (II часть; II part)

1. Абдурахмонхўжаев Ж.Х. Судьялар ҳуқуқий мақоми ва улар мустақиллигини такомиллаштириш давр талаби // Суд ва ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органлар фаолиятида инсон ҳуқуқлари умумжаҳон декларацияси нормаларининг амал қилиши» мавзусидаги илмий-амалий конференция материаллари. – Тошкент, 2008. – Б. 88–91.

2. Абдурахмонхўжаев Ж.Х. Судьялар мустақиллиги ва дахлсизлигини таъминлашнинг ҳуқуқий кафолатлари // «ФАН ВА ЁШЛАР» илмий-амалий конференция материаллари тўплами. –Тошкент, 2010. – Б. 78–79.

3. Абдурахмонхўжаев Ж.Х. Судьялар мустақиллигини таъминлашнинг ҳуқуқий кафолатлари // Инсон ҳуқуқлари ва эркинликларини ҳимоя қилишда прокуратуранинг ўрни мавзусидаги илмий-амалий конференция материаллари. –Тошкент, 2009. – Б. 127–132.

4. Абдурахмонхўжаев Ж.Х. Суд ҳокимияти мустақиллигини мустаҳкамлашда судьялар корпуси тушунчаси ва аҳамияти // Суд-ҳуқуқ ислохотларини янада такомиллаштириш жараёнида фуқароларнинг ҳуқуқ ва манфаатларини ҳимоя қилишнинг долзарб муаммолари мавзусидаги Республика илмий-амалий конференция материаллари. –Тошкент, 2009.– Б. 244–250.

5. Абдурахмонхўжаев Ж.Х. Судьяларни жавобгарликка тортиш тартиби ва асосларини мустаҳкамлашнинг айрим масалалари // Жиноят қонунчилигини такомиллаштириш муаммолари: Илмий амалий конференция материаллари. – Тошкент, 2010. – Б.112–117.

6. Абдурахмонхўжаев Ж.Х. Тадбиркорлик субъектларини ҳуқуқий ҳимоя қилишда хўжалик судларининг тутган ўрни ва аҳамияти // Тадбиркорлик фаолиятини амалга оширишда эркин рақобатни таъминлашнинг ҳуқуқий муаммолари илмий-амалий анжуман материаллари. – Тошкент, 2010. – Б. 292–296.

7. Абдурахмонхўжаев Ж.Х. Судьялик номзодига қўйиладиган талабларни такомиллаштиришнинг айрим масалалари. Суд-ҳуқуқ ислохотларининг истиқболлари: кеча ва бугун илмий амалий анжуман материаллари. – Тошкент, 2010. – Б.150–155.

8. Абдурахмонхўжаев Ж.Х. Судьяларни сайлаш ва тайинлаш тартибининг конституциявий асослари // Ўзбекистон Республикасининг Конституцияси – жиноят-процессуал қонунининг ҳуқуқий асоси сифатида»

мавзусидаги илмий-амалий конференция материаллари. – Тошкент, 2010. – Б. 61–65.

9. Абдурахмонхўжаев Ж.Х. Судьялар мустақиллигини таъминлаш тўғрисидаги халқаро-ҳуқуқий ҳужжатлар ва айрим хорижий мамлакатлар қонунчилигининг қиёсий-ҳуқуқий таҳлили // Ўзбекистон ҳуқуқий тизимини такомиллаштиришда Ўзбекистон ва Япония ўртасидаги икки томонлама ҳамкорликнинг аҳамияти мавзусидаги халқаро конференция. – Тошкент, 2010. – Б.152–160.

10. Абдурахмонхўжаев Ж.Х. Судьяларнинг моддий ва ижтимоий таъминотини ислоҳ этишнинг долзарб масалалари // Суд-ҳуқуқ тизимини ислоҳ қилишнинг самарадорлиги Ўзбекистон Республикаси Биринчи Президенти И.А.Каримовнинг «Мамлакатимизда демократик ислоҳотларни янада чуқурлаштириш ва фуқаролик жамиятини ривожлантириш концепцияси» асосида конференция материаллари тўплами. – Тошкент, 2011. – Б.253–258.

11. Абдурахмонхўжаев Ж.Х. Суд-ҳуқуқ тизимини ислоҳ этишда судьялар корпусини шакллантиришнинг ҳуқуқий асосларини такомиллаштирилиши // Ҳуқуқшунос кадрлар тайёрлаш ва ҳуқуқшунослик фанларини ривожлантиришнинг долзарб муаммолари мавзусидаги конференция материаллари тўплами. – Тошкент, 2011. – Б. 224–229.

12. Абдурахмонхўжаев Ж.Х. Судьялар мустақиллиги кафолатлари тизими // Суд ва ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органлар фаолияти устидан жамоатчилик назорати мавзусидаги илмий-амалий конференция материаллари тўплами. – Тошкент, 2011. – Б. 135–140.

13. Абдурахмонхўжаев Ж.Х. Судьяларнинг моддий ва ижтимоий таъминоти // Ўзбекистон Судьялари Ассоциацияси. Нуқуқшунос. – 2011. – №1. – Б. 20-21.

14. Абдурахмонхўжаев Ж.Х. Судьянинг ваколати уни тўхтатиш ёки муддатидан илгари тугатишнинг ташкилий-ҳуқуқий асослари // Ўзбекистон Судьялари Ассоциацияси. Нуқуқшунос.– 2011. – №4. – Б. 16-17.

15. Абдурахмонхўжаев Ж.Х. Ўзбекистонда судьялар мустақиллигини таъминлашнинг кафолатлари // Ўзбекистонда судьялар корпусини шакллантириш ва улар мустақиллигини таъминлаш: концепцияда белгиланган устувор вазифалар Ўзбекистон Республикаси Биринчи Президенти И.А.Каримовнинг «Мамлакатимизда демократик ислоҳотларни янада чуқурлаштириш ва фуқаролик жамиятини ривожлантириш концепцияси» асосида Республика илмий-амалий конференция материаллари. – Тошкент, 2012. – Б. 44–48.

16. Абдурахмонхўжаев Ж.Х. Судьянинг ваколатини тўхтатиш ва муддатидан илгари тугатишнинг айрим ҳуқуқий масалалари // Юридик фанларни ривожлантириш концепцияси илмий-амалий конференция материаллари тўплами. – Тошкент, 2012. – Б. 120–123.

17. Абдурахмонхўжаев Ж.Х. Суд-ҳуқуқ тизимини ислоҳ этишда судьялар корпусини шакллантиришнинг ташкилий-ҳуқуқий асосларини

янада такомиллаштириш масалалари // Мамлакатимизда демократик ислохотларни янада чуқурлаштириш ва фуқаролик жамиятини ривожлантиришга оид фикр-мулоҳазалар мавзусидаги мақолалар тўплами. – Тошкент, 2012. – Б. 32–37.

18. Абдурахмонхўжаев Ж.Х. Судьяларни ижтимоий муҳофаза қилишнинг ҳуқуқий кафолатлари // Суд-ҳуқуқ тизимида оид ислохотларни амалга оширишнинг долзарб масалалари мавзусидаги илмий мақолалар тўпламида мақоласи чоп этилди. – Тошкент, 2013. – Б.55–61.

19. Абдурахмонхўжаев Ж.Х. Ўзбекистонда одил судловни амалга ошириш бўйича халқаро андозаларнинг миллий қонунчиликдаги ифодаси // Суд ва ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органлар фаолияти: ҳозирги ҳолати ва модернизация қилиш истиқболлари» мавзусидаги Республика илмий-амалий конференция мақолалар тўплами. – Тошкент, 2013. – Б.57–60.

20. Абдурахмонхўжаев Ж.Х. Судьялар мустақиллиги ва дахлсизлигини таъминлашнинг ташкилий-ҳуқуқий кафолатлари // Жиноят ва жиноят-процессуал қонунчилигини такомиллаштириш масалалари: миллий ва халқаро тажриба мавзусидаги халқаро илмий-амалий конференцияси материаллари 2-қисмида. – Тошкент, 2015.– Б.37–42.

21. Abdurakhmonkhujayev J.KH. Constitutional Guarantees of Independence of Judges In Some Foreign Countries // Materials of the XII International Scientific and practical conference Proceedings of academic Science - 2016. P.19-20.

22. Абдурахмонхўжаев Ж.Х. Суд бошқарувини модернизация қилиш масалалари // Ўзбекистон Республикасида ҳуқуқни муҳофаза қилиш фаолиятининг ташкилий-ҳуқуқий асосларини ривожлантириш масалалари мавзусидаги Республика илмий-амалий конференцияси материаллари 1-қисмида. –Тошкент, 2017.– Б. 150–156.

Автореферат ТДЮУ Таҳририй-нашриёт бўлимида таҳрирдан
ўтказилди (30.11.2018 йил).

Босишга рухсат этилди: 05.12.2018.
Бичими: 60x84 1/8. «Times New Roman»
гарнитураси рақамли босма усулида босилди.
Шартли босма табағи 2,7. Адади: 100. Буюртма №94
100060, Тошкент, Я. Ғуломов кўчаси, 74.

«TOP IMAGE MEDIA» босмахонасида
чоп этилди.